

**T.C.
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ADLİ TIP ANABİLİM DALI**

**ADANA İLİNDE MALA VE ŞAHSA KARŞI
SUÇ İŞLEYEN ÇOCUKLARIN
SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNİN ORTAYA
KONULMASI**

M. BURAK GÖNÜLTAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMANI

Doç. Dr. AHMET HİLAL

ADANA - 2009

**T.C.
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ADLI TIP ANABİLİM DALI**

**ADANA İLİNDE MALA VE ŞAHSA KARŞI
SUÇ İŞLEYEN ÇOCUKLARIN
SOSYODEMOGRAFIK ÖZELLİKLERİNİN ORTAYA
KONULMASI**

M. BURAK GÖNÜLTAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMANI

Doç. Dr. AHMET HİLAL

Bu tez, Çukurova Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından
TF2008YL2 nolu Proje Olarak Desteklenmiştir.

Tez No:

ADANA - 2009

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim sırasında, en derin tecrübe ve bilim alanındaki görüşlerini benden esirgemeyen, araştırma ve çalışmalarımda engin tecrübesi ile tez konumu seçmemde ve çalışmamın yürütülmesinde bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım çok değerli tez danışmanım sayın Doç. Dr. Ahmet HİLAL'e teşekkür ederim.

Ders aşamasında bilgilerini aktaran, pratik alandaki uygulamalarda ve tez aşamasında yardımlarını esirgemeyen Prof. Dr. Mete GÜLMEN'e, Prof. Dr. Nemci ÇEKİN'e, Prof. Dr. Behnan ALPER'e teşekkür ederim.

Yüksek lisans ve tez yazım aşamasında destek ve tecrübelerini esirgemeyen başta 4. Sınıf Emniyet Müdürü Göksel ŞAHİN olmak üzere tüm Adana Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü personeline teşekkür ederim.

Çalışmalarım sırasında benden manevi desteğini esirgemeyen ailem ve arkadaşlarıma da teşekkürü borç bilirim.

Tez çalışmamı TF2008YL2 nolu proje olarak destekleyen Çukurova Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi'ne maddi katkılarından dolayı teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	
TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
ŞEKİLLER DİZİNİ	iv
TABLolar DİZİNİ	v
ÖZET	vii
ABSTRACT	ix
1. GİRİŞVEAMAÇ	1
2. GENELBİLGİ	3
ÇOCUKVESUÇ	3
ÇOCUK	3
SUÇ	6
ÇOCUK SUÇLULUĞU	7
ÇOCUK SUÇLULUĞUNUN NEDENLERİ	9
AİLESEL ETMENLER	10
OKUL ÇEVRESİ	14
ARKADAŞ ÇEVRESİ VE AKRAN GRUBU	16
KALITSAL, BEDENSEL, PSİKOLOJİK, BİYOLOJİK VE ZİHİNSEL	
ETMENLER	18
TOPLUMSAL VE SOSYOEKONOMİK ETKENLER	20
GÖÇ	21
ALİŞKANLIKLAR VE MADDE KULLANIMI	24

DİĞERETKENLER

25

2.2.7.1. METEOROLOJİK ETKENLER

25

3. GEREÇ VE YÖNTEM

27

4. BULGULAR

28

5. TARTIŞMA

57

SONUÇLAR

68

7. KAYNAKLAR

71

ÖZGEÇMİŞ

78

ŞEKİLLER DİZİNİ

- Şekil 1:** Çocukların yaşa göre dağılımı.
- Şekil 2:** Çocukların alışkanlık durumlarına göre dağılımı.
- Şekil 3:** Çocukların okul durumları.
- Şekil 4:** Annelerin çocuklarını dövme durumları.
- Şekil 5:** Çocukların babalarının suç kayıt durumları.
- Şekil 6:** Babaların çocuklarını dövme durumları.
- Şekil 7:** Çocukların anne babalarının birliktelik durumları
- Şekil 8:** Çocukların evlerinin gelirleri.
- Şekil 9:** Çocukların kardeş sayıları.
- Şekil 10:** Çocukların suç işleme durumları.
- Şekil 11:** Oturulan evin durumu.
- Şekil 12:** Oturulan evin durumu.
- Şekil 13:** Adana'ya göçle gelme durumu.

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Türkiye’deki Çocuk Suçluluğunun Yıllara Göre Dağılımı

Tablo 2: Çocukların yaşlarına göre dağılımı.

Tablo 3: Çocukların cinsiyete göre dağılımı

Tablo 4: Çocukların sağlık durumlarına göre dağılımı.

Tablo 5: Çocukların alışkanlık durumlarına göre dağılımı.

Tablo 6: Çocukların eğitim durumları.

Tablo 7: Çocukların okul durumları.

Tablo 8: Çocukların okudukları sınıflar.

Tablo 9: Çocukların annelerinin durumu.

Tablo 10: Çocukların annelerinin eğitim durumları.

Tablo 11: Çocukların annelerinin çalışma durumları.

Tablo 12: Çocukların annelerinin meslekleri

Tablo 13: Çocukların annelerinin alışkanlık durumları.

Tablo 14: Çocukların annelerinin hastalık durumları.

Tablo 15: Çocukların annelerinin suç kayıtları.

Tablo 16: Annelerin çocuklarını dövme durumları.

Tablo 17: Çocukların babalarının durumları.

Tablo 18: Çocukların babalarının eğitim durumları.

Tablo 19: Çocukların babalarının çalışma durumları.

Tablo 20: Çocukların babalarının meslekleri.

Tablo 21: Çocukların babalarının alışkanlık durumları.

Tablo 22: Çocukların babalarının hastalık durumları.

Tablo 23: Çocukların babalarının suç kayıt durumları.

Tablo 24: Babaların çocuklarını dövme durumları

Tablo 25: Çocukların anne babalarının birliktelik durumları.

- Tablo 26:** Çocukların evlerinin gelirleri.
- Tablo 27:** Evlerin gelirinin sağlanması.
- Tablo 28:** Çocukların kardeş sayıları.
- Tablo 29:** Çocukların kardeş sırası.
- Tablo 30:** Suç türlerine göre dağılım.
- Tablo 31:** Kaçınıcı suç durumu.
- Tablo 32:** Daha önceki suçlardan farklılık durumu.
- Tablo 33:** Suçun işleniş şekli.
- Tablo 34:** Aile ile yaşama durumu.
- Tablo 35:** Ailesi ile kalmayan çocukların yaşadıkları yerler.
- Tablo 36:** Oturulan mahalle durumları.

ÖZET

Adana İlinde Mala Ve Şahsa Karşı Suç İşleyen Çocukların Sosyodemografik Özelliklerinin Ortaya Konulması

Çocuklar bir ülkenin geleceği olup, yapılan yatırımların en önemlisi çocuklar üzerine olanıdır. Çocuk ya da çocukluk dönemi, doğum ile başlayan hayat sürecinin, insan gelişiminde ilk basamağı olarak değerlendirilebilir. Suçlar ise toplumların sosyal, ekonomik ve manevi şartlarına göre şekillenmiştir. Çocuk suçluluğu, bir çocuktaki anti sosyal eğilimlerin yasa müdahalesi gerektirecek bir duruma dönüşmesidir.

Çocuklar bulundukları zihinsel ve pedagojik durumdan dolayı hangi kurallara neden uyacaklarını yeterince anlayamazlar. Toplumsallaşma yeterince tamamlanamamıştır. Gelişim süreci ile birlikte çocukların büyük bir bölümü toplumsallaşma sürecini tamamlar. Suça itilmiş çocuklar ile ilgili literatürler, çocuğun suçla ilişkileneşine neden olan etkenlerin aynı zamanda çocuğun toplumsallaşmasını belirleyen sosyolojik gruplar olduğunu ortaya koymuştur. Bunlar genel olarak aile, okul, akran grubu, toplumsal ve sosyoekonomik etkenler ile biyolojik ve psikolojik vs. etkenlerdir.

Bu çalışmada, çocuk ve ergenlerin suç davranışına yönelim nedenlerini ortaya konulması ve çözüm önerileri sunulması amacıyla, Çocuk Şube Müdürlüğüne gelen mala ve şahsa karşı suç işlemiş çocukların sosyodemografik özellikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. 470 çocuğa sözlü görüşme yöntemi ile anket doldurulmuştur. Çalışma sonucunda, suç işlediği iddia edilen çocukların bir profili çıkarılacak olursa, olguların %77,7'sinin 16-17 yaşlarında, %96,4'ünün erkek

çocuğu, %70,7'sinin herhangi bir maddeyi kullandığı, %8,7'sinin hiç okula gitmediğı, okula gidenlerden %58,5'inin okulunu terk ettiğı, %64,9'unun düşük gelire sahip olduğu, %53,8'inin göçle gelen ailelerin çocukları olduğu ve bu çocukların %69,7'sinin mala karşı suçlardan geldiğı görölmüşür.

Çocuk suçluluğu, tüm kurum ve kuruluşlarla birlikte sivil toplum kuruluşlarının da katılımı ile çözülebilecek bir sorundur. Bunun yanında çocuk suçlular için rehabilitasyon ve ıslah çalışmaları ile çocuk mahkemelerinin yaygınlaştırılması ve denetimli serbestlik mekanizmasının daha aktif hale getirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Çocuk Suçluluğu, Çocuk Suçluluğunda Etmenler, Sosyodemografik Özellikler, Adana'daki Çocuk Suçluluğu

ABSTRACT

Putting Forward Of Sociodemographical Features Of Children, Committing Property Crimes And Committing Violent Crimes In Adana

Children are the future of a country, for this reason the most important investment is the one implemented on children. The child or childhood period can be considered as the first step of the development of human which is a part of human life that starts with birth. But the crimes are formed by the social, economical and moral conditions of the societies. Juvenile delinquency is the transformation of the anti-social tendencies of a child to the situation that requires the intervention of the laws.

Children can't understand enough which rules they have to obey because of the mental and pedagogical situation that they are into. Socialization is not completed fully. The most part of the children complete the process of socialization with the period of development. The literatures about the children involved into crime have found out that the factors caused the children to be called with the crime are the sociological groups that define the socialization of a child at the same time. These are the factors about the family, school, peers, social, socioeconomical, biological and psychological factors etc.

In this study the sociodemographical features of the children who have been brought to the department of juvenile because of the violent and property crimes

are tried to be found out in order to introduce the causes of children and adolescents tendencies to the crime and present the suggestions of solutions. A survey has been implemented by 470 children with the oral interview method. Aftermath of the study when we present a profile of the children claimed to commit a crime, the outcomes show us that %77,7 of them are between 16–17 ages, %96,4 of them are boys, %70,7 of them use a kind of drug or inhalant, %8,7 of them have never gone to school, %58,5 of the ones that have gone to schools have left school, %64,9 have low income, %53,8 of them are the childrens of the immigrant families and %69,7 of them have come because of property crimes.

Juvenile delinquency is a problem that can be solved with the participation of the whole associations and foundations as well as the participation of the non-governmental organizations. Besides this, the rehabilitation and improvement studies for the child criminals, widening the juvenile courts and the mechanism of probation should be made more active.

Key Words: Juvenile Delinquency, Juvenile Delinquency Factors, Sociodemographical Features, Juvenile Delinquency In Adana

1.GİRİŞ

Çocuklar bir ülkenin geleceği olup, yapılan yatırımların en önemlisi de çocuklar üzerine olanıdır. Ülkelerin geleceği ve sağlıklı yeni nesillerin yetişmesi sağlıklı bireylerin yetişmesi ile olacaktır.

İnsanların üzerinde anlaştıkları konulardan biri de, çocukların toplumun geleceği olduğu gerçeğidir¹. İnsan sosyal bir varlıktır ve ait olduğu sosyal çevrenin şartları ile gelişim sürecine dahil olur. Aile, okul, çevre, maddi ve manevi kurallar bu gelişim sürecini

etkileyen parametrelerdir. Bireyin sosyalleşme sürecinde aile, okul, yaşanılan çevre gibi faktörler ile bireysel faktörlerin dolaylı ya da doğrudan etkisi olduğu yapılan çalışmalarda görülmektedir.

Toplum şartları, savaş ve çatışmalarda en çok etkilenen grubun çocuklar olduğu bilinmektedir. Yapılan araştırmalar suçlu çocuğun olmadığı, suça itilen çocukların olduğunu bize göstermektedir¹. Çocuk ve Suç başlıklı kitapta anlatıldığı gibi; “O halde hayatının baharında kırağı yiyen çocukların durumu nasıl düzeltilecek” sorusu cevap bekleyen en önemli sorudur. Çocuk suçluluğu konusu özellikle modernleşen ve gelişen toplumlarda sıklıkla görülmekte ve sağlıklı toplum gelişiminde tehlike oluşturmaktadır.

Türk Ceza Hukuku, hangi fiil ve eylemlerin suç teşkil ettiği ve bunların nasıl cezalandırılması gerektiği konusu ile ilgilenmektedir. Burada suç işleyen bir bireyin cezası da ilgili kanun ile saptanmıştır. Ancak çocuk konumunda olan bir bireyin suç teşkil eden hareket ve eylemi bir büyüğün işlediği eylem gibi değerlendirilmemektedir. Çocukluk ve ergenlik dönemi, hızlı gelişim süreci içerir. Özellikle de ergenlikte oluşan hızlı biyolojik ve psikolojik değişikliklerin etkisi ile çalkantılı bir dönem geçiren genç insanlar yaptıkları eylemlerin anlamlarını ve sonuçlarını kavrayamayabilirler. Bundan dolayı kanun ve Çocuk Hakları Bildirgesine göre on sekiz yaşına kadar olan her birey çocuk olarak değerlendirilmekte ve işledikleri suç teşkil eden fiiller de bu duruma göre değerlendirilmektedir.

Çocuk suçluluğunu önlemeye yönelik yapılacak çalışmalar için öncelikle etmenlerine inmek gereklidir. Çocuk suçluluğunda; kalıtsal, bedensel özellikler ile aile, okul, yaşanılan çevre, göç, sosyoekonomik vs. özelliklerin sebep olduğu tartışılmaktadır. Bu çalışma ile bu etmenler Adana örneğinde incelenerek, mala ve/veya şahsa karşı suç işleyen çocukların sosyodemografik özellikleri tespit edilerek ortaya konacaktır. Çocuk suçluluğunu sadece hukuksal boyutta değerlendirmek yeterli olmayacağından elde edilen tespitler ile çocuk suçluluğunu önlemeye yönelik çalışmaların sistemli ve yerinde olmasına yönelik, çözüm önerilerinin sunulması planlanmaktadır.

2.GENEL BİLGİLER

2.1. ÇOCUK VE SUÇ

2.1.1. ÇOCUK

Çocuk ya da çocukluk dönemi, doğum ile başlayan hayat sürecinin, insan gelişiminde ilk basamağı olarak değerlendirilebilir. Çocuk, sözlük tanımında da, bebek ve ergenlik çağıları arasındaki insan olarak tanımlanmaktadır². Ancak çocuk tanımı toplumdan topluma, zamandan zamana göre değişiklik gösteren göreceli bir kavramdır. Bugün bile herkesin görüş birliğine varabildiği, çocuğun net bir tanımı yapılabilmiş değildir³.

Çocuk Hakları Sözleşmesinde “1. maddesine göre; daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, 18 yaşına kadar her insan çocuk sayılır.”, tanımlaması yapılarak bir birey olarak çocuğun hakları ve taraf devletlerin yükümlülüklerini belirtilmektedir. Gelişim psikolojisi açısından çocukluk, 14 yaşlarına kadar ki süreyi kapsar. Bu yaştan sonra ergenlik döneminin başlamasıyla birlikte psikolojik açıdan çocukluk sonlanmıştır⁴. Çocuk ve çocuk suçluluğu ile ilgili çalışmalarda çocukluk dönemi ile ergenliğin başladığı 14 yaş dönemi ayrılarak, bu yaş sonrasına ergenlik dönemi tanımlarının yapıldığı görülmektedir. Ergen toplumda itibar kazanmaya ve statü sahibi olmaya gereksinim duyar. Toplumsal uyum, geniş ölçüde bu gereksinimin karşılanmasına bağlıdır. Ergenlik yılları, bir anlamda toplumsal gelişim ve uyum yılları olarak da nitelenebilir⁴. Ancak çocuk suçluluğu bu iki dönem tanımlamasını içine alarak değerlendirilmektedir.

Tarihte çocuk ile ilgili çalışmalarda, orta çağlarda çocukluğun kendine özgü doğasının genel olarak bilinmediği, çocuk kavramının çağdaş manada yerinin olmadığı görülmektedir. Geçmiş dönem resimlerindeki çocuklar, sıradan çocuk özellikleri göstermekten uzaktır. Yüzleri ve kas yapılarıyla, yalnızca küçük ölçekle çizilmiş yetişkin birer insandırlar⁵. 17. yy. ile toplumun kendini, gelenek ve geçmişe saygıdan daha çok, bir şey kazanabileceği geleceğe göre belirlemeye başlaması ile gelişim süreci önem kazanmaya başlamıştır. Bu süreçte eğitime verilen önem artmaya başlamış ve çocuk gelişiminin toplumların gelecekleri için gerekli olduğu görüşü hakim olmaya başlamıştır. Zamanla toplumsal değişim ve dünya savaşları ile en çok etkilenen grubun çocuklar olduğu, çocuğun toplumsal gelişim ve değişimin merkezi olması gerektiği anlaşılmıştır.

Çocukların korunması ile ilgili uluslararası alanda bir örgüt kurulması fikri ilk olarak 1894 yılında ortaya çıkmıştır. Bu düşünceye ilgi gösteren bazı Avrupa devletlerinden temsilciler Paris'te özel bir toplantı yapmışlardır. Gençlerin sorunlarını, çocuk ve annelerin korunması konusunda Uluslararası bir merkez kurulması yolunda ilk resmi girişim 1912 yılında İsviçre'de gerçekleşmiştir. Aynı yıllarda benzer çalışmalar Belçika'da devam etmiş, bu çalışmalar 1. Dünya Savaşı'nın çıkmasına kadar sürmüş ve savaşın çıkması üzerine çalışmalara ara verilmiştir. 1.Dünya Savaşı'nın sonunda

Çocukların Korunması önem kazanınca, 1920 yılında Cenevre'de "Uluslararası Çocuklara Yardım Birliği" adında özel bir örgüt kurulmuş ve bu örgüt 1923 yılında "Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi" ni yayınlamıştır. "Cenevre Bildirgesi" denilen bu çocuk hakları bildirgesinde çocukların "yaşama, gelişme, beslenme, yardım görme, istismardan korunma" hakları güvence altına alınmıştır. Bu bildirge Türkiye tarafından benimsenmiş ve Mustafa Kemal Atatürk tarafından 1931 yılında imzalanmıştır. Çocukların korunması, tıbbi yardım görmesi, çalışma yaşı gibi konularda çalışma yapmak üzere 1936 yılında 1.Balkan ve 1938 yılında 2.Balkan Kongreleri toplanmıştır. Bu kongreler bu alanda gerçekleştirilen evrensel çalışmalara öncülük etmiştir. Ayrıca Balkan Kongreleri Türkiye'nin katıldığı çocukların korunmasına ilişkin ilk uluslararası çalışmalardandır. Çocuk Haklarına yönelik çalışmalar 2. Dünya Savaşından sonra da devam etmiştir. Çalışmalar doğrultusunda yeniden gözden geçirilen tasarı 20 Kasım 1959 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda "Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi" adı altında kabul edilmiştir.

Uluslar arası örgütlenmeler çocuk ve çocuk hakları üzerine bildiriler yayınlamış ve taraf ülkelere yükümlülükler vermiştir. 20 Kasım 1989 tarihinde Çocuk Hakları Sözleşmesi yapılmıştır. Çocuk Hakları Sözleşmesi, çocukların da yetişkinler gibi medeni, siyasi, toplumsal, kültürel ve ekonomik bütün haklardan faydalanabilmeleri gerekliliği üzerine hazırlanmıştır. Tarihte de Somali haricinde tüm ülkeler tarafından kabul edilen en yaygın ve kabul görmüş insan hakları belgesidir⁶. İmzalamış olan her devlet bu yükümlülüklerin yerine getirilmesinde sorumludur. Çocuk Hakları Sözleşmesi, genel prensipler, sivil haklar ve özgürlükler, aile çevresi ve alternatif bakım, temel sağlık ve refah, eğitim-boş vakti değerlendirme ve kültürel etkinlikler, özel koruma önlemleri başlıkları altında hazırlanmıştır. Bu sözleşme ile çocukların birey olarak haklarının olduğu ve çocuğun yararları ilkesinin temel ilke olarak değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Türkiye, Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni 14 Eylül 1990 tarihinde imzalamıştır. Türkiye, sözleşmeyi imzası sırasındaki çekince bildiriminde, sözleşmenin 17, 29 ve 30. maddelerini Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve 24 Temmuz 1923 Lozan Antlaşmasının ifade ve ruhuna uygun olarak yorumlayıp, uygulama hakkını saklı tuttuğunu ifade etmiştir⁷. İmza sürecinde, sözleşmenin çekince sürülmesine izin verilen bazı

maddelerine çekince koymuştur. Çekince sürülen bu maddelerde, etnik azınlık ve yerli halktan olan çocukların konuşma dillerini, televizyon ve radyo gibi kitle iletişimi araçları ile okullarda kullanmaları öngörülmüştür. Türkiye bakımından azınlık sıfatı, sadece, uluslararası antlaşmalarla, kendilerine bu nitelik tanınan topluluklara aittir. Türkiye azınlık olarak sadece, Rum, Ermeni, Musevi ve Bulgar azınlıkları tanımakta, bunların dışında milli azınlık tanımamaktadır. 24.7.1923 Lozan Antlaşması ile 18 Ekim 1925 Türkiye -Bulgaristan Dostluk Antlaşması dışında hiç bir uluslararası belge Türkiye'yi, ülkesinde herhangi bir milli azınlığının varlığını tanımak ve onlara şu veya bu hakları vermek hükümlülüğünü getirmemektedir⁷. Bu nedenle Türkiye, sözleşmenin yerli ahali kısmını atıfta bulunan bu maddelerine çekince koyarak belgeyi imzalamış ve 2 Ekim 1995'ten itibaren uygulamaya koymuştur.

İnsan hayatı belirli bir süreç içerisinde devam etmektedir. Çocukluk dönemi bu sürecin ilk adımı özelliğindedir. Doğumla başlayan gelişim sürecindeki çocuk, bulunduğu çevre ve yetiştiği toplumun etkisinde, daha ilk çocukluk döneminden gelişim sürecine dâhil olmaktadır. Doğumla birlikte çocukluğun ilk birkaç ayından sonra bir çocuğun yaşam karşısındaki tavır gözlemlenebilmektedir. Böyle bir tavır bakımından ilk birkaç aydan sonra herhangi iki çocuğu birbirine karıştırma olanağı yoktur, çünkü her biri belirgin bir tipi canlandırır ve bu tipin giderek daha açık seçik hale geldiği görülmektedir.⁸

2.1.2.SUÇ

İnsan toplumlarının gelişmesi ile bazı hareket ve fiiller yasak fiiller olarak sayılmış ve devletin kurmuş olduğu kanun ve kurumlar ile bu güvence altına alınmıştır. Tarihte belirli fiilleri yasak fiiller olarak sayan ve karşılığında ceza yaptırımını uygulamayan hiçbir toplum yoktur⁹. Suçlar toplumların sosyal, ekonomik ve manevi şartlarına göre şekillenmiştir¹⁰

Toplumların gelişme sürecinde suç kavramı, önceleri tabuların yıkılması, dini esaslara karşı gelme vs. şeklinde değerlendirilirken 18.yy ile suç, laikleşmeye başlamıştır. Suçun zarar veren kişi ile toplum arasındaki ilişkilerde aranması gerektiği fikri ortaya çıkmış;

bu düşünce kısa bir süre içinde yaygınlaşmıştır. Gelişme, bazı yazarlarca, rasyonel bir suç kavramına yönelinmesi olarak ifade edilmiştir⁸.

Bir fiilin ne zaman suç vasfını aldığını anlamak için, onu meydana getiren unsurların nelerden ibaret olduklarını, suça etki yapan sebeplerin, suçu cezalandırılabilir şartların neler olduğunu tespit etmek gereklidir¹¹. Çünkü her fiil ve eylem yaşandığı an ve duruma göre değerlendirilmelidir. Bu bağlamda suç genel teorisi, bir fiili suç haline sokan, onu diğer hukuka aykırı fiillerden ayıran hususların nelerden ibaret bulunduğunu açıklamak amacı güder¹². Ceza Hukukunda herhangi bir fiilin, suç eylemi olarak değerlendirilmesi bu şekilde beklenmektedir.

Bu bağlamda suç, isnat sahibi bir kişinin kusurlu iradesinin yarattığı icrai ve ihmali bir hareketin meydana getirdiği kanunda yazılı tipe uygun, hukuka aykırı ve yaptırım olarak bir cezanın uygulanmasını gerektiren eylemdir¹³.

Suç, insan bulundukça var olacak bir olgu niteliğindedir. Toplumsallaşma sürecinde, insanın bu sürece ait basamakları olağan şekilde aşamaması veya içinde bulunulan grubun, toplumun vs. benimsediği kurallara uyamama - anti sosyal davranışlar içerisinde bulunulması sonucu suçluluk davranışı meydana geldiği görülmektedir. Suçluluk toplumun her kesiminde bireyin bulunduğu her yerde mevcut olmaktadır. Suçun ve suçu meydana getiren fiil halinin 18. yy ile rasyonelleşmesi ile suçluluğa neden olan etmenlerin de araştırılmasına başlanmıştır. Suçluluk ile meydana gelen suçluluk duygusu, biri yanlış olduğunu düşündüğü bir şey yaptığında ortaya çıkmaktadır¹⁴. Suçluluk ve suçluluk duygusu ile ilgili sosyo-psikolojik araştırmalar yapılmıştır.

Ülkemizde 1 Haziran 2005 ile son halini alan *Türk Ceza Kanunu* ile suçlar belirlenmiş ve cezaları tayin edilmiştir. Bu kanunun amacı, “kişi hak ve özgürlüklerini, kamu düzen ve güvenliğini, hukuk devletini kamu sağlığı ve düzenini, toplum barışını korumak ve suç işlenmesini engellemek” olarak tanımlanmaktadır. Bu kanun ile suç olarak belirlenmeyen fiiller suç olarak kabul edilemeyeceği ve kanunu bilmemenin mazeret kabul edilmediği belirtilmektedir¹⁵.

2.1.3.ÇOCUK SUÇLULUĞU

Çocuk suçluluğu tüm dünyada olduğu gibi ülkemiz için de hem sosyolojik hem de hukuksal açıdan önemli bir problemdir. Çocuk suçluluğunun nedenleri, önleme yolları ve suça sürüklenen çocukların yeniden topluma kazandırılma çalışmaları tüm toplumlar için öncelikli konulardandır. Çocuk suçluluğu bir çocuktaki anti sosyal eğilimlerin yasa müdahalesi gerektirecek bir duruma dönüşmesi şeklidir¹⁶. Çocuğun toplumsallaşma sürecinde yarardan uzak, gelişiminde olumsuz etkisi olması durumuna bağlı olarak kötü durumların varlığı, çocuk suçluluğunun tipik özelliklerindendir. Çocuk suçluluğu tüm toplumsal düzensizlikler, eşitsizlikler, haksızlıklar, yoksunluklarla sıkı sıkıya bağlı toplumsal bir sorundur¹¹.

Küçük yaşlarla birlikte hemen hemen her çocukta suç olgusuna rastlanır. Ancak bu, çocukların gelecekte de suç işleyeceği manasına gelmemektedir. Çocuklar bulundukları zihinsel ve pedagojik durumdan dolayı hangi kurallara neden uyacaklarını yeterince anlayamazlar. Toplumsallaşma yeterince tamamlanamamıştır. Gelişim süreci ile birlikte çocukların büyük bir bölümü toplumsallaşma ve çevreye uyumda dengeyi sağlamaktadır. Gelişim sürecinin bir aşaması olan ergenlik dönemi ile birlikte bireyde fiziksel ve ruhsal değişim başlamaktadır. Bu süreç içerisinde meydana gelecek olumsuz seyir çocuğun gelişimini etkileyecektir. Bu dönemde bedensel ve ruhsal yapıda hızlı değişim, kalıtsal veya zihni olumsuzluklar, aile ortamı ve bulunduğu çevre ile sosyoekonomik ve toplumsal değerler çocuğun karakter ve gelecekteki durumunu belirleyecek temel parametreler olacaktır. Bu parametrelerin aynı zamanda çocuğu suça iten etkenler olarak doğrudan ya da dolaylı etkisi bulunmaktadır.

Suçla itilmiş çocuklar ile ilgili literatürler, çocuğun suçla ilişkileneşine neden olan etkenlerin aynı zamanda çocuğun toplumsallaşmasını belirleyen sosyolojik gruplar olduğunu ortaya koymuştur¹⁷. Çocuk suçluluğunu, yetişkinlik döneminde işlenen suçlardan ayırt eden en önemli özellik ise, bu dönemin gelişiminde problemli evre ya da geçiş evresi olarak adlandırılan ergenlik dönemine rastlamasıdır¹⁸. Bu dönemde işlenen suç, bulunduğu dönemin özellikleri ön plana alınarak değerlendirilmelidir. Her geçen gün artan çocuk suçluluğu toplumsal bir tehlikenin varlığı ve konunun sadece hukuksal boyutta çözülemeyeceğinin de göstergesidir.

Dünya tarihinde de özellikle son yüz yılda savaşlar sonrası meydana gelen yıkım, çocuk suçluluğunu tetiklemektedir. Başta Amerika, Japonya ve İsveç İkinci Dünya Savaşı sonrası bunun kötü örneklerini yaşamıştır. Günümüzde de Irak ve Pakistan gibi ülkeler bu problem ile karşı karşıyadır. Suçlu çocuk sayısında artışa, değişen dünya düzeni, toplumsal değerlerde değişme ve yozlaşma, sanayileşme ve şehirleşme sonucu meydana gelen kontrolsüz göçler ve çarpık kentleşme ve kitle haberleşme araçlarının yaygınlaşması doğrudan ya da dolaylı etken olmuştur.

Son yıllara geldikçe çocuk suçluluğunda ve çocuk suç faillerinde artış olduğu görülmektedir. Türkiye’de de çocuk suçluluğu oranı artan bir periyotta ilerlemektedir. 2005’e kadar olan verilerde çocuk suçluluğundaki artış göze çarpmaktadır (Tablo 1). Yine Amerika’da da 1988–1997 yılları arasında çocuk suçluluğu kayıtlarında artış olduğu görülmüştür. Çocuk suçluları içeren suç davalarının sayısında iki kattan fazla artış olduğu görülmüş, yine uyuşturucu suçlarının sayısında %163’ün üzerinde bir artış olduğu gözlemlenmiştir.

Yücesan’ın çocuk suçluluğu üzerine yapmış olduğu çalışmada 2000 ile 2005 yılları arasındaki çocuk suçluluğu değerlerinin arttığı görülmüştür¹⁹:

YIL	CİNSİYET		TOPLAM	OLAY SAYISI
	K	E		
2000	2163	15750	17913	122043
2001	2249	14798	17047	138966
2002	2769	16522	19291	140093
2003	2651	17213	19864	143802
2004	2482	19755	22237	158241
2005	2710	17494	20204	163867

Tablo 1: Türkiye’deki Çocuk Suçluluğunun Yıllara Göre Dağılımı

Çocuk suçluluğunun sosyolojik bir olgu olması ve sağlıklı bir toplumun meydana gelebilmesi sağlıklı bireylerin yetişmesine bağlı olduğundan suçluluğun temelinde yatan nedenlerin araştırılması ve çözüm yollarının tespit edilmesi gereklidir.

2.2.ÇOCUK SUÇLULUĞUNUN NEDENLERİ

Çocuk suçluluğu tüm dünyada olduğu gibi ülkemiz için de hem sosyolojik hem de hukuksal açıdan önemli bir problemdir. Çocuk suçluluğunun nedenleri, önleme yolları ve suça sürüklenen çocukların yeniden topluma kazandırılma çalışmaları tüm toplumlar için öncelikli konulardandır.

Çocuk suçlular, gelecek adına ciddi ve kronik şiddet uygulayıcısı riskindedirler ve bu durum her geçen gün artış göstermektedir. Çocuk suçlular, daha geç yaşlarda ilk kez şiddete karışanlara göre daha uzun bir suç kariyerine sahip olma eğilimindedirler²⁰. Bu çocuklar, ciddi, şiddete dönük, kronik ve daha uzun suç işleme kariyerine sahip olma riski ile karşı karşıyadırlar²¹.

Çocuk suç failleri üzerine yapılan çalışmalarda, bu çocukların çoğunun, şiddet ve suça yönelik ergenlik yaşlarından önceye gelen antisosyal davranışlara sahip olduğu yönündedir. Bundan dolayı çocuk suç faillerine yönelik çözüm arayışlarının, bireyin erken yaşlarına kadar inmesi gerekmektedir.

Çocuk davranışı, genel olarak sosyalizasyon sürecinin başarısı ile belirlenmektedir. Sosyalizasyon; insanların görüşleri, değerleri, inançları ve bir kültürden diğerine aktarılan belirli davranış stillerini öğrendikleri ve özümledikleri bir süreçtir. Bu süreç hayat boyudur²². Bir kişinin bir ya da diğer faktörlerin tamamı tarafından etkilenişi, o kişinin huy ve hayat yolundan gelmektedir. Sosyologlar da bu sosyal kurumların kişiliğin oluşumunda büyük etkisi olduğu yönünde görüş bildirmektedirler. Bunlar; aile, okul, medya, arkadaş grubudur. Suç da insan davranışı ile meydana gelen bir olgudur. Bundan dolayı, çocuğun davranışını belirleyen sosyolojik kurumlar aynı zamanda çocuk suçluluğunun nedenlerinin araştırılmasında gerekli olan enstrümanlardır.

Çocuk Suçluluğuna etken olabilecek nedenler aşağıdaki başlıklar altında incelenecektir:

2.2.1. AİLESEL ETMENLER

Çocuğun gelişimi ve geleceğinde en önemli rol ailededir. Ailenin etkisi çocuk doğmadan başlayarak, gelişim yıllarının ilk yıllarından ömrünün sonlarına kadar devam etmektedir. Aile için, bireyin dünyaya ilk gelmesinden sonra zorlu ve karmaşık dünyaya adım atacağı ilk kurumdur diyebiliriz. İnsan toplumsal bir canlıdır ve toplumsallaşmanın ilk temelini de ailede atar. Ailenin bireye en temel katkıları olarak, aile içinde bir birey ve üye bilinci vermek, bireyin sosyal biri olarak toplumda kabul görmesini hazırlamak, ait olduğu toplumun kültür değerleri için bir model oluşturmak, bireyin topluma uyumda yaşadığı sorunlara çözüm getirmek, toplumda salt kabul gören davranışları benimsemesini ve sağlıklı beslenme, gelişim ve eğitimi sağlamak gibi öğeleri gösterebiliriz. Bu öğelerin verilememesi ya da eksik verilmesi bireyi olumsuz olarak etkiler. Sosyolojik bir problem olan suçun oluşumunu, öncelikle bu öğelerin oluşumunda problem olan bireylerde aramak gereklidir.

Çocuklar pek çok ihtiyacını aileden sağlamaktadırlar. Bu ihtiyaçlar genel olarak; bakım, beslenme, sevgi, ilgi, eğitim, kültürel ve sosyal değerlerin kazandırılmasıdır. Aileyi meydana getiren bireyler arasındaki uyum ve sağlıklı ilişkiler, çocuğun psikososyal gelişiminde ve gelecekte sağlıklı bir birey olmasında önemlidir. Bu anlatılanlara göre, denebilir ki, çocuğun yetiştiği ailenin genişliği, sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi, onun ilk sosyal deneyimlerini, dolayısıyla, duygusal ve toplumsal gelişmesini etkileyecektir¹⁸.

Çocuk suçluluğuna yönelik psikolojik ve sosyal nedenler, bu konuya yönelik bakış açısı oluşturmaktadır. Psikoloji ve sosyoloji suçun farklı yönlerine odaklansa da (sosyoloji sisteme vurgu yaparken psikoloji kişiye vurgu yapar), her iki disiplin de ‘kontrol’ üzerine yoğunlaşmaktadır²³. Psikoloji, süper ego ya da öğrenilmiş davranış modelleri tarafından belirlenmiş kişilik ya da iç kontrole vurgu yapmaktadır. Sosyoloji ise, sosyal kontrol süreçlerini doğrudan etkileyen grup ve toplum kurumlarına dikkati çekmektedir. Sapma, kişiliğe ve sosyal kontrole bağlıdır²³. Kişilik ve sosyal kontrol eksikliği, suç hareketi ile sonuçlanmaktadır. Özellikle sosyal öğrenmenin bir sonucu olarak birey aile içerisinde, ailenin diğer üyeleri ile olan ilişkilerine göre kendine bir model

oluşturmaktadır. Model olarak seçtiği kişilerin özellikleri bu anlamda önem taşımaktadır. Olumsuz örnek model bir aile ferdi, çocuğu doğrudan etkileyebilmektedir.

Aile içindeki ilişkilerin niteliği ve var olan aile ortamı, çocuğun birçok yönden şekillenmesinde belirleyicidir.²⁴ Kapalı ve yetersiz aile ilişkileri özellikle çocukta bir takım sorunlar meydana getirmektedir. Bireyin gelişimi ve olgunlaşma çağındaki ailevi tutumu kişiliğini etkilemektedir. Burada otorite sorunu ve otoritenin uygulanması önemli etkenlerden biridir. Bireyin sağlıklı ruhsal ve toplumsal bir gelişme göstermesi belli ölçüde var olan otorite ve tutarlı bir disiplinin uygulanması ile gerçekleşir. Yetersiz aile disiplini ve otorite eksikliği sorunları yanı sıra baskıcı anne-baba tutumları, aile içi şiddet ve çocuğun her türlü şekilde istismarı, çocukta endişe, huzursuzluk, düşmanlık duyguları ve suçluluk hislerinin oluşmasına neden olmaktadır. Yavuzer'in cezaevinde suçlu deneklerde yapmış olduğu çalışmada, bu tür çocukların anne-babaları tarafında sıklıkla dayakla cezalandırıldıkları ve bu çocukların da daha çok mala karşı suçları işledikleri görülmüştür²⁵. Başka bir çalışmada da zayıf aile disiplini ve denetimi, tekrarlanan çocuk suçluluğu ile ilgilidir²⁶. Bu tür aile davranışları, çocuğun daha erken yaşta suçlu grupları tanınmasını desteklemektedir²⁷. Ergenlik dönemi ile birlikte meydana gelen sorunlarda ebeveynlerin yetersiz kalması, çocuk ve gençlerde evden kaçma, okuldan kaçma, alkol ve madde kullanımı, şiddet davranışları, çevreye ve kendine zarar verme gibi davranışların meydana gelmesine neden olmaktadır. Riskli davranışlar içinde bulunan bu çocukların, suç işleme olasılıkları da daha kuvvetle muhtemeldir.

Yapılan araştırmalarda, suçlu çocukların evlerinde şu koşullara rastlanmıştır; evin çok kalabalık olması, aşırı baskı, kıskançlık, ihmal ya da ebeveynlerden birinin aşırı hâkimiyeti, işsizlik, ekonomik baskılar, annenin çalışması, ailenin diğer üyelerinin suçlu ya da alkolik olması, boşanma-ölüm veya terk nedeni ile ebeveynlerden biri veya ikisinin yokluğu, fiziksel özür veya ihmal ya da hastalık nedeniyle ebeveynin kontrolünün eksikliğidir²⁸. Çalışmalar parçalanmış ailelerin erkek çocuklardan daha çok kız çocuklarını etkiledikleri²⁹, yine bir çalışmada da işsiz babaya sahip olan çocukların ruhsal durumlarında bozuklukların meydana geldiği görülmüştür³⁰. Başka bir çalışmada da suçlu çocukların ailelerinin, suçlu olmayan çocukların ailelerine göre, kendi içinde

daha fazla çatışma yaşadığı gözlemlenmiştir³¹. Aile geçimsizliği, tekrar(mükerrer) suç işleme eğiliminin önemli tahmincisidir³².

Anne veya babadan birinin eksikliği, aile içerisinde suçlu bir ferdin bulunması, çocuk istismarı ve çalışan anneler üzerine yapılan bir çalışmada; anne babadan birinin ölümü veya ayrılması gibi durumlara bağlı olarak bozulan ailelerdeki değişim, çocuk suçluluğunun en etkili faktörü olarak düşünülmektedir²³. Yapılan araştırmalarda boşanmış ailelerde yetişen çocukların stresle başa çıkma düzeylerinin ve sosyal becerilerinin sınırlı olduğu, madde kullanan arkadaş gruplarına dahil olma risklerinin yüksek olduğu gözlemlenmiştir²⁵. Monaha'nın 1949 ile 1954 yılları arasında Philadelphia mahkemesinde yapmış olduğu çalışma sonucunda ise, suçlu erkek çocukların %30'unun, suçlu kız çocuklarının da %50'sinin parçalanmış ailelerden geldiklerini belirtmektedir³³. Sheldon ve Glueck de çocuk suçluluğunun, parçalanmamış aileler ile karşılaştırıldığında, parçalanmış ailelerde görülmesinin daha sık olduğunu keşfetmiştir. Anne babası olmayan veya ayrılık yaşamış her çocuk risk altındadır demek doğru değildir, fakat bu durum çocuk için örseleyici bir durumdur diye bildirilmektedir²⁵. Parçalanmış ailelerin çocuk suçluluğunu doğrudan etkilememesi ile ilgili bir çalışmada, parçalanmış ailelerin çocuk suçluluğu ile ilişkisine birincil bağıntı kurulmamaktadır. Bu durumu daha düşük bir bağlantı ile açıklamaktadırlar. Yapılan bir çalışmada, tam bir aileden gelen çocukların işlediği suç oranı %48 iken, parçalanmış aileden gelen çocukların suç oranı %36 çıkmıştır³⁴.

Çocuk suçlarını belirleyen en belirgin durumlardan biri de diğer aile üyelerinin suçlu davranışdır. Sheldon ve Glueck'in yapmış olduğu çalışmada, çocuk suçluların %87'sinin bu tür ailelerden geldikleri tespit edilmiştir³⁴. Yine yapılan bir çalışmada, bir ailenin iki üyesinin suçlu davranış içerisinde bulunması durumunda, ailedeki çocuğun suça karışma olasılığının dört kat daha fazla olacağı belirtilmektedir³⁵. Suçlu anne babalar ile anormal davranış içerisindeki çocuk arasındaki ilişkiyi anlatan iki açıklama vardır: İlki, suçlu anne-babalardan oluşan aileler diğerleri ile karşılaştırıldığında ekonomik açıdan durumları kötüdür. İkinci açıklama ise suçlu anne baba davranışı çocuk için kötü bir örnek oluşturmaktadır. Her iki görüş de birbirine eklenerek çocuğun durumunu etkilemektedir. Aileler çocuklarını genel olarak suça yönlendirmeyebilirler ancak bu anne babaların değer ve görüşleri, çocukların hayat görüşünü etkilemektedir²³.

Daha önce de bahsedildiği gibi, çocuğun sosyal öğrenme süreci ile model olarak aldığı aile bireyinden, suçu öğrenmesi muhtemeldir.

Aile içerisinde bulunan suçlu fertler üzerine olan; erkek kardeşler, kız kardeşler, anneler, babalar, amca-dayılar, teyze-halalar, büyük baba ve büyük annelerin her hangi bir şekilde suça karışmış olmaları ya da adli işlem görmüş olmaları durumuna bağlı olarak çocuktaki suçluluğu tahmin etmeye yönelik yapılan bir çalışmada³⁶; en önemli adli işlem görmüş aile üyesi babadır. Regresyon analizlerine göre, tutuklanmış ya da adli işlem görmüş bir baba çocuk suçluluğunun en önemli tahmincisidir. Suç işleme olgusunun ailelere yerleşmesinde ve bir kuşaktan diğer kuşağa aktarılması ile ilgili bazı açıklamalar vardır: Çok yönlü risk faktörlerine maruz kalmaya yönelik nesiller arası bir devamlılık vardır. Örnek olarak, her arka arkaya gelen nesil, yoksulluğa, anormal davranışa sahip ailelere, parçalanmış ya da çocuk yaşta kurulan ailelere ve problemlili komşuların içerisinde yer almaktadır. Kaba ve tutarsız çocuk yetiştirme metotları kullanan aileler, yine kendi metotları gibi çocuk yetiştiren çocuklar meydana getirmektedirler. Bu problemlerin çocukta bir araya gelmesi ile suçluluğun ilk elementi olan anti sosyal özellikler meydana gelmektedir. Diğer açıklama, dikkate değer bir biçimde çeşitli birleşimler üzerine odaklanmaktadır. Bayan suçlular, erkek suçlular ile bir arada yaşama ya da evlenme eğilimindedirler. Benzer insanların bir arada yaşaması ya da evlenmesine yönelik iki ana açıklama vardır³⁷: İlki sosyal bir araya gelme durumudur. Suçlu insanlar fiziksel ve sosyal yakınlıktan dolayı kendi içlerinden arkadaş seçme eğilimindedirler. Diğeri ise insanlar birbirlerine yakın kişilik ve davranış özelliklerine sahip insanları seçmektedirler. Bu durumda, suçlu anne babaya sahip çocukların orantısız bir şekilde anti sosyal olma durumları kuvvetle muhtemeldir. Diğer bir açıklama ise, aile üyelerinin doğrudan ya da karşılıklı olarak birbirlerini etkilemesi üzerinedir. Örneğin, daha küçük erkek kardeş, daha büyük kardeşinin anti sosyal davranışlarını taklit etme eğilimindedir ya da büyük kardeş, küçük kardeşini anti sosyal davranışlarda destekleme eğilimindedir. Ancak bunun yanında anne babaların çocukları doğrudan suça desteklemeleri yönünde bulgulara rastlanamamıştır.³⁷

2.2.2. OKUL ÇEVRESİ

Çocuğun aile ile başlayan toplumsallaşma süreci, okul ve arkadaş çevresi ile devam etmektedir. Ortalama 6–7 yaşları ile okul yaşantısına başlayan bir bireyin eğitim hayatı, meslek sahibi oluncaya kadar sürmektedir. Bu süre zarfında verilen öğretimin yanında, alınacak eğitim, bireyin gelişimi ve kişilik oluşumunda önemli katkıları olacaktır. Victor Hugo, ‘Bir okulun yapılması bir hapishanenin kapanması demektir.’ sözü ile eğitimin özellikle suçun engellenmesinde önemine işaret etmiştir²⁵.

Okulun çocuk hayatındaki düzenleyici rolü çok yönlü olmaktadır. Bu süreç içerisinde çocuğun fikri gelişiminin yanı sıra, toplum hayatının gerekleri, sosyalleşme unsurlarının kazanımı ile grup bilinci, disiplin, zamanı yerinde ve etkili kullanma ve düzenli çalışma alışkanlığı, başkalarına saygı gibi sağlıklı birey olma yolunda temel konuların öğretilmesi sağlanmaktadır. Okul ve eğitim yaşantısında oluşacak eksiklik ve aksama, bireyin başarısını, çevresine uyumunu ve psikolojik durumunu etkileyecektir.

Çocuğun aile ile başlayan tüm yaşam boyu eğitiminde eksik kalan noktalar, başarılı bir okul hayatı ile tamamlanabilmektedir. Çocuğun düzenli okula gidebilmesi için, kendisi ile ilgilenen ve takip edebilen aileye ihtiyacı vardır. Öğrenimine bu şekilde devam eden çocuk, düzensiz dış çevreden ilişkisini kesmekte ve oluşan disiplin ortamı yeteneklerinin oluşmasına etken olmaktadır. Bunun yanında bulunduğu aile içerisinde şiddete uğrayan ve sevgiden mahrum kalmış olan çocuk, yanlış öğretmen tutumu ve okul ortamına bağlı olarak, okula başlaması ile şiddete maruz kalmaya devam etmektedir. Çocuğun, alay edilme korkusu, içine kapanma, kendini göstermek adına saldırgan tutumlarda bulunma ve değersizlik gibi, kişilik oluşumunu olumsuz etkileyen unsurlarla karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır³⁸. Ayrıca eğitim konularında düşük ilgi ve motivasyon, sınıf içerisinde uyumsuzluğa öncülük eden erken yaşlarda başlayan şiddetle birleşir. Bu şekilde olan çocuk daha çok iyileştirici ve alternatif bir eğitime maruz kalmakta ve zamanla kronik olarak okuldan ve evden kaçmalara başlamaktadır. Eğitim başarısının zayıflıkla sonuçlanmasının, daha sonraki iş yaşamı ve hayatı idame ettirecek kazanç için negatif etkileri vardır³⁹. Bu nedenle sadece bilgi aktarma görevini üstlenmiş, eğitime önem vermeyen, çocukların kişilik gelişimlerinin göz ardı edildiği bir sistemde okulun uyumsuz ya da suçlu davranışlarını önleyici fonksiyonu olmayacaktır⁴⁰.

Çocuk, okula uyum sağlayamaması sonucu okul başarısızlığı problemi ile karşı karşıya kalacaktır. Okul başarısızlığı çocuğun gerek okulla ilgili diğer antisosyal davranışlara yönelmesinde gerekse suça yönelmesinde önemli bir göstergedir ve öğrencilik yaşamı boyunca devam etmektedir. Bunun yanında, okul çocukların gelişme ve uyum güçlüklerini çözmek yerine farkında olmadan güçlülüğü artırıcı etkiler eklemektedir¹⁷. Bunun sonucu olarak okuldan kaçma ve hırsızlık gibi sorun ve suçlar meydana gelmektedir. Kanada’da okullar üzerine yapılan bir çalışmada, anket yöntemi kullanılarak, toplam 962 öğrenciden alınan okul verileri ile suç seviyeleri karşılaştırılmış, yüksek not alan(%90-%100 arası) çocukların neredeyse tamamına yakınında her hangi bir suç durumuna rastlanmamıştır (%66,7). Ancak %50’den düşük not alan (başarısızlık notu) çocukların %40’ında suçluluğun yüksek seviyesi çıkarken, %33,3’ünde daha düşük seviye suçluluğa rastlanmış, %26,7’sinde ise hiç suça rastlanılmamıştır⁴¹. Görüldüğü gibi suçluluk ile okul başarısızlığı arasında doğru bir orantı vardır.

Suçlulukla ilgili yapılan araştırmalar da eğitim ile suç olgusunun ters orantılı olduğunu işaret etmektedir. Güleç ve arkadaşlarının 1998 yılında, güvenlik birimine getirilen çocuklardan toplam 25152 çocuğun eğitim durumları üzerine yaptığı çalışmada; bu çocukların %75,2’sinin ilköğretim ve altı eğitim seviyesine sahip olduğu ve bunların en çok mala karşı suçlardan (%50,3), %19,7’sinin ortaokul mezunu olup en çok şahsa yönelik suçlardan (%44), %5,1’inin ise lise mezunu olup bunlara da en sık şahsa yönelik (%40) ve devlete karşı ve kanunlara uymama şeklinde işlenen suçların (%40) isnat edildiğini tespit etmişlerdir⁴².

Çocuğun suç işleme durumu ile okuldan kaçma geçmişi arasında oldukça güçlü bir bağlantı vardır⁴³. Okuldan kaçma durumları okul başarısızlığı ile ilgili durumlardan biridir. Okuldan kaçan çocuklar, okulda olması gereken süre içerisinde evine dönemeyeceğinden vaktini okul dışındaki çevrede ya da arkadaş grubu ile birlikte geçirmektedir. Bu durum çocukların okul dışındaki olumsuz gruplara katılımını ve suç işleme biçimlerini daha çabuk öğrenmelerini hızlandırmaktadır. Yine toplam 962 okul öğrencisi üzerinde yapılan bir çalışmada, okuldan kaçtığını belirten çocuklardan %65,2’sinin yüksek seviyede suçla ilişkisi olduğu saptanırken, %25’nin hiç suç olgusuna karışmadığı saptanmıştır⁴⁴.

2.2.3. ARKADAŞ ÇEVRESİ VE AKRAN GRUBU

Akran grubu, aileye göre çocuğun kendini daha yansız olarak tanıyabileceği ve kişiler arası ilişkiler bakımından gerçeklerle yüz yüze gelebileceği bir ortamdır. Çocuk akran grubu içinde bazı toplumsal davranış ve alışkanlıklar kazanır. Akran grubunun çocuk üzerindeki etkisi, çocuk büyüdükçe artmaktadır. Özellikle ergenlik döneminde akran grubunun etkisi en üst noktaya ulaşır. Çocuğun yaşı büyüdükçe akran grubunun kullandığı pekiştireçlere karşı daha duyarlı bir hale gelir. Akran grubu tarafından onay ve kabul görmek ergen için oldukça önemli olduğu kadar onlar tarafından reddedilmek ergen için oldukça güç bir durumdur. Ergen için grup yaşamı, kazanmak zorunda olduğu bireysel özgürlük için olanak sağlamaktadır⁴⁴.

Toplumsallaşma sürecinde sağlıklı arkadaşlık ilişkilerine dâhil olan çocuğun dış dünyayı tanınması daha kolay olacaktır. Akran grubu genellikle yaşıt ve aynı cinsten üç dört arkadaş ile kurulmaktadır. Bu gruplarda daha çok dostluk ve güvenlik becerilerinin sınındığı görülmektedir. Akran grupları toplumsal etkinliklerde genellikle ortak ilgi alanlarını paylaşmaktadırlar. Arkadaşlık ilişkileri çocuğa, toplumsal yaşamında gerekli olan uyumlu ilişkileri ve işbirliğini öğrettiği gibi ezmeden ve ezilmeden yarışma yeteneğini de kazandırmaktadır. Çocuğun kendi kendini gerçekçi olarak değerlendirme olanağı vermektedir⁴⁵. Özellikle baskıcı ya da serbest ailelerden gelip fert olabilme bilinci tam yerleşmeyen çocuklar, sağlıklı arkadaşlık ilişkileri ile birey bilincini kazanabileceklerdir.

İlk çocukluk dönemi ile başlayan arkadaşlık, çocuğun okula başlamasıyla daha da genişler. Çocuk zamanının büyük bir kısmını arkadaş grubu ile geçirir. Bu grup içerisinde kendini değerlendirir ve arkadaşlarının saygı ve beğenisini kazanmak için grubun tutum ve davranışlarını en üst düzeyde yapmaya çalışır¹⁷. Bu manada arkadaş grubunun çocuk üzerinde etkisi büyüktür. Çocuk kendini grubun oluşturduğu kurallara uymak zorunda hissetmektedir. Bu manada çocuk, grubun davranışı yanlış bile olsa dışlanma korkusu ile gruba uyma yoluna gidecektir. Bundan dolayı yetersiz aile ilişkileri olan çocuklar, özellikle çete gruplarına kendilerini daha çok ait hissederek, olumsuz davranışları grubun kurallarına uymak adına rasyonelleştireceklerdir.

Akran grubunun olumlu etkilerinin yanı sıra olumsuz etkileri de vardır. Hatta bazı koşullar altında olumsuz etkileri olumlu etkilerini aşabilir. Ailenin çocuk üzerindeki etkisi ve denetimi azaldıkça, akran grubunun antisosyal etkilerinin daha da belirginleştiği görülmektedir. Aile ilgileri ve denetimleri yetersiz olan suç işlemeye yönelik çocuklar, akran grubuna daha çok ilgi duymakta ve akran grubundan olumsuz olarak daha çok etkilenmektedirler. Ailenin ilgisiz ve denetimsiz tutumunu akran grubuyla daha yakın ilişkiler kurarak ve onların etkisinde kalarak telafi etmeye çalışmaktadırlar. Bir araştırmada, zamanlarının önemli bir kısmını akranlarıyla geçiren ‘akrana yönelik’ çocuklarla, akranlarına yalnızca belli bir süre ayıran ‘yetişkine yönelik’ çocuklar karşılaştırılmış ve akran grubuyla daha fazla vakit geçirmenin sebebi akran grubunun çekiciliğinden çok ailenin ilgisizliği, sevgisizliği ve destek olmayışı olduğu bulunmuştur. Kısıtlayıcı ve saldırgan olan babaların çocukları için akran grubu, çocukların saldırganlığını sergileyebilecekleri bir ortam oluşturmaktadır. Suça yönelik olan ya da suç işlemiş olan çocukların, akran grubunun olumsuz etkilerine daha da açık olduğu bilinmektedir⁴⁷.

Çocuğun suçluluk davranış seviyesi ile herhangi bir suçlu akran grubuna dahil olma arasında güçlü bir bağ vardır⁴⁶. Suçlu çocuk, kendisinin suç işlemesine ortam hazırlayabilecek suçlu akran grubunu mu araştırmaktadır? Yoksa suçlu arkadaşların, çocuğun davranışına olumsuz etkileri mi vardır? Sorularına yönelik iki yaklaşım vardır: Farklılıkların Birleşmesi teorisine göre, akran birlikteliği davranış ve inançların öğrenilmesi ve benimsenmesi için çevre oluşturmaktadır⁴⁷. Bu yüzden akran grubuna dahil olan bir çocuğun, grubun inanç ve davranışlarına entegre olması daha kuvvetle muhtemeldir. Sosyal Kontrol Teorisine göre ise, sosyal kontrolün zayıflığından dolayı, suçlu olan çocuk, suç işlemek için diğer suçlu çocukları araştıracaktır⁴⁸. Bazı yazarlar ise her iki teoriyi de içeren bir görüşle konuya yaklaşmaktadır: Suçlu akran grubu, suçu benimsetme eğilimindedir ve suçluluğu artırma eğilimindedir. Yani, bir kişi ne kadar suçla iç içe olursa, o kişinin suçlu gruba dahil olması o kadar kuvvetle muhtemeldir⁴⁹. Konu ile ilgili yapılan bir çalışmada, beklendiği gibi akran grubunun suçluluk seviyesi, öğrencilerin suçluluk seviyesi ile ilişkili bulunmuştur. Suçlu arkadaş gruplarını bildiren çocukların, %68,9’unun kendileri de yüksek seviyede suçlu çıkmıştır. Tersine bakıldığında da suçlu akran grubuna dâhil olmadığını bildiren çocukların da sadece

%3,4'ünün suçlu olduğu görölmüştür⁵². Okulla ilgili sorulan sorularda da, öğrenciler ev ödevlerine ne kadar fazla zaman harcarsa, bunların her hangi bir suçla karışmaları daha az muhtemeldir. Tersine bakıldığında, ev ödevi yapmayan öğrencilerin %64,4'nün, orta ya da yüksek seviyede suçluluğu rapor ettiği görölmüştür. Okuldan kaçan öğrencilerin de büyük bir kısmında suçluluk rapor edilmiştir.

2.2.4.KALITSAL, BEDENSEL, PSİKOLOJİK, BİYOLOJİK VE ZİHİNSEL ETMENLER

Çoğu suçlu çocuk, zayıf dürtü kontrolü göstermesine ve öğrenme problemine sahip olmasına rağmen, bunların pek çoğu psikotik değildir. Ekonomik seviyesi düşük topluluklardan gelen çocukların suç işleme eğilimleri daha kuvvetle muhtemeldir⁵⁰. Suçlu çocukların en psikiyatrik tanımlamaları, güçle bastırılmış öfke-heyecan hisleri, düşük kendine saygı, başkaları ile duygular (ya da empati) oluşturmada yetersizlik, sınırlanmış kontrolsüz dürtüler, düşük eşikli üzgünlük hallerini içermektedir. Ayrıca bu çocuklarda, toplumla sözlü iletişimde zorlanma ve özellikle ciddi suçlarda bu çocukların sınırsız güce sahip oldukları duyguları, çocuk suçluluğunu korkutucu hale getirmektedir⁵³.

Çocuk suçluluğu ile ilgili çalışmalarda fizyolojik etkenlerin suçlu davranışlara olan etkileri belirlenmeye çalışılmıştır. Örneğin beslenme yetersizliği, suçluluk olgusunda bir etken olarak kabul edilmektedir. Ancak bu öğe, vücut için gerekli olan besinleri yeterince alamama ve fiziksel gereksinimle son derece ilgilidir. Bunun yanında hormonal dengesizlik de etkindir. Bedensel etkenlerin suçlulukla ilgisini anlamaya yönelik bir takım çalışmalar olmuştur. Suçlu davranıştaki psikobiyolojik ve nörolojik görüşler, şiddeti ve suçluluğu anlamada önemli bir role sahiptir. Suçlu davranışın psikobiyolojik parametrelerinin, son araştırmalara göre, çocuk suçluluğunu(özellikle ergen) açıkça etkilediğini ortaya koymuştur. Anormal elektroansefalogramın varlığı, kriz nöbetleri aktiviteleri ve aralıklı kontrolsüz hareketlere neden olan sendromların hepsi birbiriyle ilişkilidir ve bunlar, şiddeti azaltmada kullanılabilecek nörolojik çözümlerin sunulabilmesinde altı çizildiği için önemli olmaktadır⁵¹. Sık aralıklarla beyne gelen zararlar, sürekli alkol kullanımı, minimal beyinsel fonksiyon bozukluğu ve küçük çaplı nörolojik hasarlar ya da öğrenme güçlüğü, organik bozukluklara işaret

etmektedir. Ayrıca, premenstrual gerilim ve hipoglesimi saptanması ya da testosteron yükselmesine bağlı olarak meydana gelen saldırganlıkta, bu durumu düzeltmeye yönelik yöntemler sayesinde saldırganlıkta azalma görülmüştür. Bunların tümü şiddet ve suçluluğu etkileyen hormonal mekanizmayı işaret etmektedir⁵². ‘Kullanılabilir Lityumun’ şiddet davranışını azalttığı görülmektedir. Özellikle hiperagresiflik, manik-depresif hastalığın pek çok katmanında görülmektedir ve bu durum lityum kullanımı ile düşürülmektedir. Özel çalışmalar, özellikle erkek ergenlerde plaseboya karşı lityum kullanarak antisosyal davranışlarında azalma olduğunu göstermiştir⁵³.

Ayrıca, hiperagresif olan bireyler arasında, nörotransmisyonunda farklılıklar olabileceği görülmüştür. Örneğin, agresif davranış ile serebrospinal sıvı serotoninini arasında negatif bir bağ vardır. Bir bireyin agresifliği ve itici hareketleri ne kadar fazla ise, onun serotonin seviyesi o kadar düşük olmaktadır⁵⁴. Bu bağıntılar ve biyolojik ölçümler, agresifliğin ve şiddet davranışının daha büyük ya da daha az derecelerinin geçmişi ile ilgilidir.

Suçluluk ve fizyolojik anormalliklerin birlikte görülen bir süreç olabileceğini ve her ikisinin de daha derin bir takım nedenler sonucu ortaya çıktığını kabul etmek yerinde olur. Bunlar arasında karşılıklı gelişen bir bağ bulunabilir, fakat genellikle her zaman için tam bir ilişkinin varlığını kanıtlamaya çalışmak çok zordur.

Zekâ geriliğinin suça yol açıp açmadığı sorusu ile ilgili olarak tartışmalar olmuştur. Zekâ, soyut düşünme ve olaylar arasında ilişki kurabilme ve kendi kendini eleştirebilme yeteneği ayrıca çevre ile uyum yeteneği olarak da tanımlanmaktadır. Suçlu çocuklar üzerinde yapılan bir çalışmada, suçlu çocukların zekâ düzeyi, suçlu olmayan çocuklara göre önemli bir şekilde düşük bulunmuştur⁵⁵. Düşük zeka ile suçluluk ilişkisini açıklamaya yönelik çalışmalara göre, düşük zekaya sahip olan çocukların, doğruyu yanlıştan ayıramadıkları düşünülmektedir⁵⁶. Farrington ve West’in 1971 yılında, ilk kez mahkûm olan çocukların zekâ seviyelerini ölçmeye yönelik yapmış olduğu çalışmada, zekâ düşüklüğünün işlenen suçlarda önemli etkisinin olduğu görülmüştür. Düşük zekâ düzeyinin suçluluğun oluşumundaki kısmi rolünün varlığını kabul ederken, bunu sadece zekâ geriliği ile suçluluk arasında aramak yerine, zekâ geriliği ile öğrenim yoksunluğu

ve suçluluk üçlüsünün aralarındaki karmaşık ilişkinin tümünde aranması daha doğru olacaktır⁴⁰.

Anlatılan fizyolojik, kalıtsal ve zihinsel etmenlerin, çocuk suçluluğunda doğrudan olmasa da dolaylı olarak etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Çocuklarda bu tür sebeplerden meydana gelen eksiklikler, gelişim çağında duygusal ve psikolojik bir takım problemlere neden olmaktadır. Bunun sonucunda da duygusal ve psikolojik gelişim tam olarak sağlanamamakta, öyle ki bu çocuklarda iyi-kötü, doğru-yanlış gibi temel ayrımlar salt manada oluşmamaktadır. Bu olgular ve suçluluk, zincirleme bir durumun etkileri olarak değerlendirilmelidir.

2.2.5.TOPLUMSAL VE SOSYOEKONOMİK ETKENLER

Suçluluğun nedenlerine ilişkin çalışmaların genel olarak bu alana kaydığı görülmektedir. Toplumsal yaşamın çok yönlü olması ve toplumsal dinamiklerin sürekli değişkenlik arz etmesi, bu konuya yönelik çalışmaların da çok yönlü olmasına neden olmaktadır. Sosyoekonomik etkenler üzerine yapılan çalışmalar, sanayileşme, kentleşme gibi değişimler ve bunlara bağlı ekonomik bunalımlar, çarpık kentleşme, göç, işsizlik ve savaşlara bağlı toplumsal hareketlenme üzerinedir.

Dünyada da özellikle son yüz yılda savaşlar sonrası meydana gelen yıkım çocuk suçluluğunu tetiklemiştir. Başta Amerika, Japonya ve İsveç, İkinci Dünya Savaşı sonrası bunun kötü örneklerini yaşamıştır. Günümüzde de başta Irak ve Pakistan gibi ülkeler bu problem ile karşı karşıyadır.

Toplumlarda meydana gelen büyük ekonomik bunalımlar sonucu yoksulluk ve işsizlik gibi durumlar meydana gelmektedir. Bunun sonuçları da ailelerde parçalanma ve ahlaki değerlerin yitirilmesidir. Suçlular üzerine yapılan çalışmalar, suçluların çoğunluk olarak düşük ekonomik çevrelerden geldiklerini göstermiştir. Sonuç olarak düşük ekonomik düzey ve toplumsal aksaklıklar çocukta suçluluk konusunda temel etkenler olmasa da, suç adına hazırlayıcı etkenlerdir. Bu olumsuzluklar bireyde potansiyel oluşturmaktadır. Suçluluğun öğrenildiği ve zamanla profesyonel suçlular haline geldiği gençlik çeteleri, bu tür aksaklıkları yaşayan alt kültürler içerisinde meydana geldiği görülmüştür.

Çocuk suçluluğu ve çocuk suç faillerinin yaşadıkları yerler ve yetiştikleri ortamlar, suçun işlenişini doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemektedir. Herhangi bir yaşta çocuk tarafından işlenen cinayetler (muhtemelen diğer ağır suçlar da) büyük şehirlerde meydana gelmektedir⁵⁷. Ağır şiddet suçlarının yüksek bir oranı, suç kariyerlerine erken yaşta başlamasından dolayı, çocuk suç failleri muhtemelen aynı yerlerde yoğunlaşır. Bulgular şiddetin yaygınlığının, yoksul ve varoş yerlerde yoğunlaştığını ve en düşük gelir grubundan gelen çocuklarda, özellikle yükseltici etkisi olduğunu göstermektedir⁵⁸. Yine suçlu çocuklar üzerinde yapılan bir çalışmada da, işlenen suçların büyük bir kısmının şehir merkezi ve yerleşim yerlerinde gerçekleştiği görülmektedir.⁵⁹

Sakir ve ark. yapmış olduğu çalışmada, suçlu çocukların %28'inin doğum yerlerinden başka yerlerde yaşadıkları tespit edilmiştir. Bu durum çocuk suçluluğu ile göç olgusu arasında bir bağın olduğunu göstermektedir⁶¹:

2.2.5.1. GÖÇ

Ekonomik, sosyal veya siyasal nedenlerle bireylerin yer değiştirmesine "göç" denmektedir. Göçler geçici ya da daimi olmaktadır. Aynı ülkenin bir bölgesinden diğer bölgesine yapılan göçlere "iç göç" denilmektedir⁵⁹.

Nüfusun bölgesel dağılımı, iç göçler ve gecekondulaşmanın suçluluk ve suçla alakasına yönelik çalışmalar bulunmaktadır. Bu etkenlerin kültürel ve ekonomik problemler ile iç içe olması suç olgusunu ortaya çıkarmaktadır.

Sanayileşme ile birlikte endüstrinin kent yaşamına girmesi iç nüfus hareketlerinin oluşmasına neden olmuştur. Son otuz yıl içerisinde ülkemizde doğudan batıya göç hareketleri meydana gelmiştir. Göçte tarım toplumundan endüstri toplumuna geçiş ve şehirlerde iş imkânlarının fazlalığı temel etken olmuştur. Şehirlere göç, daha rahat bir hayat sürmek ya da sosyalleşme amacıyla olmasından daha çok ekonomik etkenlere bağlı olmaktadır. Bunun yanı sıra göç eden kesime bakıldığında, yapılan göçün plansız ve ani bir şekilde gerçekleşmesi, bu insanların can ve mal korkusu ile başka yerleri

aramaları gibi sebepler, göç edilen yerlere vasıfsız insan topluluğunun gelmesine neden olmuştur. Bu duruma bağlı olarak göç eden kesimin sosyoekonomik durumunun düşük olması ve göç edilen illerin yeterli alt yapıya sahip olmaması gecekondulaşma ve çarpık kent düzenine ve terör olaylarında kolaylaştırıcı etkiye neden olmuştur.

Bertolini'ye göre, değişik gelenek ve kültüre sahip bölgeler arasındaki göçler, toplumsal uyumsuzluğun başlıca nedenidir. Çocuklardaki uyumsuzluk oranıyla göç arasındaki ilişki, göç edenlerin kişilik yapısına bağlı değildir; bu bireylerin toplumsallaşmaya entelektüel bakımdan, hazırlıklı olmayan kişiliklerine yapılan etkilerden doğmaktadır. Gelenek ve göreneklerin uymayışi nedeniyle kent değerlerini yadırgayan ve zaman zaman şehirle çatışan kendine has bir gecekondu kültür çevresi oluşmuştur⁶³. Bunun yanında göçle gelen bir çocuğun kentlilerin önyargıları nedeni ile soyutlandığı, bu çocukların da kent sistemine uyum sağlamasında problemlere yol açtığı değerlendirilmektedir. Kente göç eden toplulukların metropol yaşamına uyum gösterememesi, dışa açılım yerine tam tersine kapalılık, şehirlerde sahte kentleşmeye ve bu durum da yetersiz imkanlar ve düzensizlik- karmaşaya neden olmuştur. Düzensizlik ve karmaşa da suça ve anormal davranışlara temel etkenlerdendir. Bu durum da bireyin suça yönelmesini kolaylaştırmaktadır. Suçlu çocuklar üzerinde yapılan çalışmalarda da suç işleyen çocukların büyük bir çoğunluğunun gecekonduya yaşadığı görülmüştür.

Gecekondudaki çekirdek ailenin farklı bir kültürel yapıya sahip olması nedeni ile özellikle ilk kuşakta geleneksel değerlere bağlılık yüksektir. Göç ile birlikte şehre gelen ailenin çocuğu okul ve çevre itibarı ile farklı değerlere sahip olmaya başlamakta, bu durum da ilk kuşak ile genç kuşak arasında çatışmaya neden olmaktadır. Özellikle kadınlar ve gençler daha özgür olmak istemektedir. Göçlerin ve gecekondulaşmanın büyük şehirlerde sosyal gerilimlere, sosyal gruplar arası çatışmalara sonuç olarak çocuk suçlarının özellikle mala yönelik suçların artmasına neden olduğu belirtilmektedir. Kentlerdeki yaşam koşullarının zorluğu etraflarını saran gecekondu bölgelerine yansımaktadır. Geleneksel aile çevreye direnemez olduğunda gevşeme ve serbestleşme olmakta, bunu hisseden çocuğun ilk tercihi sokak olmaktadır⁶³. Bunun yanında öğrenim hayatına uyum sağlamak isteyen ancak maddi olanaksızlıklar nedeni ile bu imkâna sahip olamayan çocuklar, hayatlarını kazanmak adına küçük yaşta çalışmaya başlamakta ve sokakların kötü özelliklerini erken görmektedirler. Bazı çocuklarda

önceleri basit mala karşı suçlar görülürken zamanla nitelikli ve organize suçlara kayış başlamaktadır.

Sanayileşme hızlı ve düzensiz kentleşmeyi birlikte getirmektedir. onun ürünü olarak; işsizlik, gelir dağılımında eşitsizlikler, geleneklerin sarsılması, özellikle genç ve çocuk nüfusunun artışı, bunların; ailelerde ve bireylerde yarattığı doyumsuzluklar, umutsuzluklar, çaresizlik duyguları suça yatkınlık yaratmaktadır. Köyden kente göçen ailelerdeki uyum güçlükleri, güç koşullarda verilen yaşam savaşı da çocuklar üzerinde olumsuz etki yapmaktadır. Yoksul da olursa köyde mevcut koşullar içinde yaşam sürdürülmekte ve bu durum genelde kabul edilmektedir. Bu ortamda yaşayan gençleri dizginleyen, yoldan sapmalarını önleyen başka etkenler vardır; insan davranışını düzenleyen belirgin gelenekler ve töreler, güçlü komşuluk ilişkileri, akrabalar arası dayanışma ve yazgısına boyun eğme alışkanlığı gibidir. Kentlerde ilişkiler gevşemiş, çıkarlarını gözetme dürtüsü geleneklerin önüne geçmiştir. Sonuçta sosyal kontrol mekanizmaları devre dışıdır. Kente göçen aile dayanıksız ve tek başınadır. Güç koşullardaki ebeveynler, çocuk için olması gereken model rollerini yerine getirememektedir.

Hancı' nın 1991–1993 yılları arasında İzmir Çocuk Mahkemesinde davası sonuçlanan 3327 vaka üzerine yapmış olduğu çalışmada, vakaya konu olan çocukların %53,1'inin kırsal yörelerden İzmir'e geldikleri görülmüştür. İzmir ve Ege Bölgesi kökenli çocukların oranı ise %35,5'tir⁶⁰. Ayrıca Özen ve arkadaşlarının suçlu çocuklar üzerine yaptığı çalışmada, bu çocukların %28'nin göçle geldikleri görülmüştür. Göçle gelen bu grupta, şehir hayatında bocalama, geçmiş suçlarda tekrarlamalar ve hırsızlık gibi suçlar tespit edilmiştir⁶¹.

2.2.6. ALIŞKANLIKLAR VE MADDE KULLANIMI

Son yıllarda madde bağımlılığı ve buna bağlı suçlu çocuk artışı göze çarpmaktadır. Bağımlılık, herhangi bir maddenin tedavi amaçlı olmaksızın, fizyolojik bir ihtiyaca cevap vermeden giderek artan miktarlarda kullanılmasıdır⁶². Madde bağımlılığı ile bireyde şiddetli sıkıntı ve uyumsuzluk ile bağımlı olunan maddeye yönelik tolerans

artar. Özellikle çocuklarda daha önce bahsedilen diğer etkenlere de bağılı olarak madde kullanımına yönelik eğilimler olmaktadır. Önceleri bally ve tiner kullanımı ile başlayan bağımlılık zamanla esrar, eroin vs. gibi maddelerin kullanımına kaymaktadır.

Madde bağımlılığını tehlikeli kullanımdan ayırmak gerekmektedir. Tehlikeli kullanım, madde kullanımının kişinin kendine, hayatına ve çevresine zarar vermesidir. Madde kullanımına bağılı olarak çocuk düzenli aktivitelere katılamamakta, okuldan kaçmakta ve bedeninde fiziksel bozukluklar meydana gelmektedir. Madde kullanımı nedeni ile tartışma, kavga gibi yineleyen kişiler arası ve toplumsal sorunlar, madde taşımak bulundurmak ya da madde etkisi ile gelişen davranış bozuklukları nedeni ile yasal sorunlar ortaya çıkmaktadır⁶³.

Madde kullanımına bakıldığında, özellikle yasadışı yollarla satılan maddelerin çocuk ve ergenlerin yoğun olarak bulunabileceği yerler olan oyun, eğlence mekanları, parklar vs. gibi alanlarda yoğunlaştığı ve özellikle ergenlik süreci içerisinde problemler yaşayan bireylerin maddeye ulaşmalarının kolay olduğu ve madde kullanımı yönünden risk altında oldukları görülmektedir. Ayrıca 1990'larla birlikte ülkemizde özellikle uçucu madde(incelticiler, yapıştırıcılar, kimyevi maddeler, spreylar vs.) kullanımı artmaya başlamıştır. Uçucu madde kullanımı alkole benzer etkileri, agresyonu tetiklemesi ve algı bozukluklarına yol açması nedeni ile kanunla ihtilafa düşen çocuk sayısında artışta önemli bir rol oynamıştır⁶⁴.

Gelişim çağında olan ergenlerde bu dönemin zorlu geçmesi nedeni ile özellikle ruhsal sıkıntı yaşayan çocuklar, çevre ve kötü arkadaş yönlendirmesi ile madde kullanımına kaymaktadır. Madde kullanımı ile ruhsal travma arasındaki ilişki artık kabul edilmiş bir klinik antitedir⁶⁴. Hem doğal yolla oluşan afetler hem de insan eliyle ortaya çıkan travmalar sonrasında ortaya çıkan psikolojik problemler ve psikiyatrik bozukluklar arasında madde zararlı kullanımı ve bağımlılığı çok sık rastlanan bir durumdur. Madde kullanarak etkisi altına giren çocuklar da suç işlemeye başladıkları ve suç olgusunu kendilerinde rasyonelleştirdikleri görülmektedir. Bu çocukların genel olarak mala karşı suçlardan nitelikli olan gasp ve kapkaç gibi suçlara kaydıkları görülmüştür.

Uyuşturucu madde kullanımı ile soygunculuk, hırsızlık ve mala zarar suçları arasındaki ilişkiyi saptamak adına yapılan bir çalışmada; sonuçların, madde kullanımının suç

işleme eğilimini arttırdığı görülmüştür. Uyuşturucu almanın etkisi ile hırsızlık, soygun ve mala zarar suçunu işleme ihtimali ortalama %41 bulunmuştur. Ayrıca kokain kullanımına bağlı olarak, suç işleme eğiliminin % 11'e kadar, uçucu madde kullanımında da yine suç işleme eğiliminin %7 arttığı, diğer madde kullanımında da suç işleme eğiliminin %6 arttığı gözlemlenmiştir⁶⁵.

2.2.7. DİĞER ETKENLER

Daha önce belirtilen bu etkenlerin yanı sıra çocukların gelişim ve kişilik oluşumu ile alakalı uyum ve davranış sorunları, cinsel sapmalar, ergenlik problemleri vs. gibi etkenler her yönü ile incelenebilir.

2.2.7.1.METEOROLOJİK ETKENLER

Değişen hava koşullarının, insanların çalışma ve iş performansında doğrudan ya da dolaylı olarak etkisi olduğu aşikardır. Havanın güneşli olması, bulutlu olması, şimşek, fırtına ya da yağmurun yağması gibi meteorolojik değişimler insandan insana farklılık gösteren bir duyarlılığa neden olmaktadır. İklim koşullarına göre insanlar arasındaki ilişkilerin farklılık gösterdiği bilinmektedir. Örneğin sıcak iklimlerde insanlar kapalı ortamlardan uzak durarak, diğer insanlarla daha yakın ilişkide bulunmaktadır. Bundan dolayı özellikle yaz aylarında bazı suçlarda artış olduğu görülmüştür. Yapılan çalışmalarda çocuk suçlarının temmuz, ağustos ve eylül aylarında yoğunlaştığı görülmüştür⁶⁶. Yapılan bir çalışmada suç işleyen çocuklarla hava durumu ile ilgili parametreler karşılaştırılmıştır. Sonuçta, çocukların işledikleri suçlarla meteorolojik faktörler arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır⁶⁷. Ancak burada meteorolojik faktörlerin doğrudan olmasa bile diğer sosyolojik etkenler ile çocuk suçluluğuna etkisi olduğu söylenebilir.

3.GEREÇ VE YÖNTEM

Adana Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü'nün gözetimine alınmış çocuklarla ilgili doldurmuş olduğu, 'Suç İşlediği Belirtilen Çocukların Sosyodemografik Özelliklerinin Değerlendirilmesi Anketi' formları, Adana Valiliği'nden izin alınarak 01.01.2008 ile 31.07.2008 tarihleri arasında retrospektif olarak incelenmiştir. 40 sorudan oluşan anket formlarından belirtilen tarihler arasında getirilmiş olan 470 çocuğa düzenlenen formlar kullanılmıştır.

İlgili birimde anket formları doldurulurken *görüşme tekniği* kullanılmaktadır. Görüşme sözlü iletişim yoluyla veri toplama tekniği olup, yöneltilen soruların yüz yüze görüşülerek cevaplandırılması sağlanmaktadır. Anket formunda, çocuğun anti sosyal davranışına etken olabilecek, çevresel etmenleri tespit etmeye yönelik sorular bulunmakta olup, çalışmamızda mala ve şahsa karşı suç işleyen çocukların formları kullanılmıştır.

4. BULGULAR

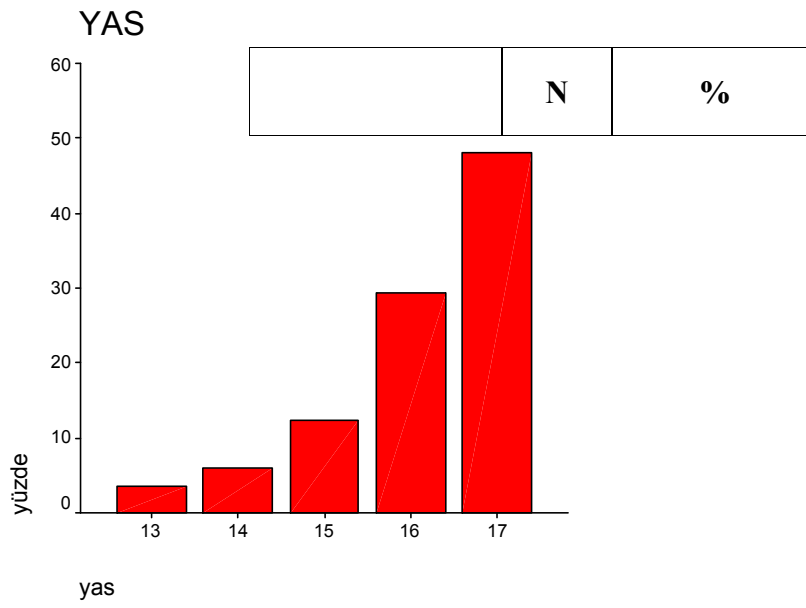
Bu bölümde araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analiz sonuçları tablolar halinde sunulacaktır:

Mala ve şahsa yönelik suç işlediği iddia edilen çocukların yaşa göre dağılımı şöyledir:

Tablo 2: Çocukların yaşlarına göre dağılımı.

YAŞ

		N	%
	13	17	3,6
	14	28	6,0
	15	58	12,3
	16	138	29,4
	17	227	48,3
	TOPLAM	470	100,0

Şekil 1: Çocukların yaşa göre dağılımı

Anket formları değerlendirildiğinde olguların %48,3'ü ile en çok 17 yaşındaki çocukların olduğu bunu %29,4 ile 16 yaşında olan çocukların izlediği görülmektedir.

Mala ve şahsa yönelik suç işlediği iddia edilen çocukların cinsiyete göre dağılımı şu şekildedir:

Tablo 3: Çocukların cinsiyete göre dağılımı.

CİNSİYET			
	TOPLAM	470	100,0
	Kız	17	3,6

Anket formları değerlendirildiğinde olguların %96,4'ünün en çok erkek çocukların olduğu görülmektedir.

Mala ve şahsa yönelik suç işlediği iddia edilen çocukların sağlık durumlarına göre dağılımı şu şekildedir:

Tablo 4: Çocukların sağlık durumlarına göre dağılımı.

SAĞLIK DURUMU

	N	%
Tanısı Konmuş Hastalığı Olmayan	461	98,1
Tanısı konmuş hastalığı var	7	1,5
Cevap vermeyenler	2	0,4
TOPLAM	470	100

Anket formları değerlendirildiğinde cevap veren olguların sadece %1,5'nin tanısı konmuş bir hastalığının olduğu görülmüştür. Bu hastalıklar genel olarak beyinsel hastalıklar, kalp, bedensel özürlülük, astım vs. gibi hastalıklardır.

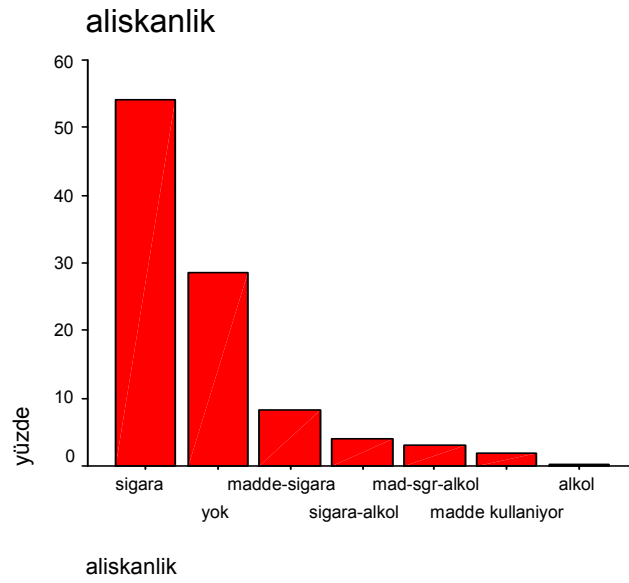
Mala ve şahsa yönelik suç işlediği iddia edilen çocukların alışkanlık durumları şu şekildedir:

Tablo 5: Çocukların alışkanlık durumlarına göre dağılımı.

	N	%
Sigara	251	53,4
Alışkanlığı yok	133	28,6

Madde-sigara	38	8,1
Sigara-alkol	19	4,1
Mad-sigara-alkol	14	3,0
Madde* kullanıyor	9	1,9
Alkol	1	,2
Cevap vermeyenler	5	1,1
TOPLAM	470	100

* Uçucu (bally- tiner), uyuşturucu ve uyarıcı maddeler

Şekil 2: Çocukların alışkanlık durumlarına göre dağılımı.

Anket formları değerlendirildiğinde cevap veren olguların % 53,4'ünün en çok sigara kullandığı görülürken, bunu %8,1 ile hem madde hem de sigara kullanımının izlediği görülmektedir. Ayrıca olguların %28,6'sının herhangi bir madde kullanmadığı anlaşılmıştır.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların eğitim durumları şu şekildedir:

Tablo 6: Çocukların eğitim durumları.

İlköğretim veya ilköğretimini tamamlamamış	166	35,3
Ortaöğretim(lise) veya ortaöğretimini tamamlamamış	122	26
Cevap vermeyenler	113	24

	TOPLAM	470	100
--	---------------	------------	------------

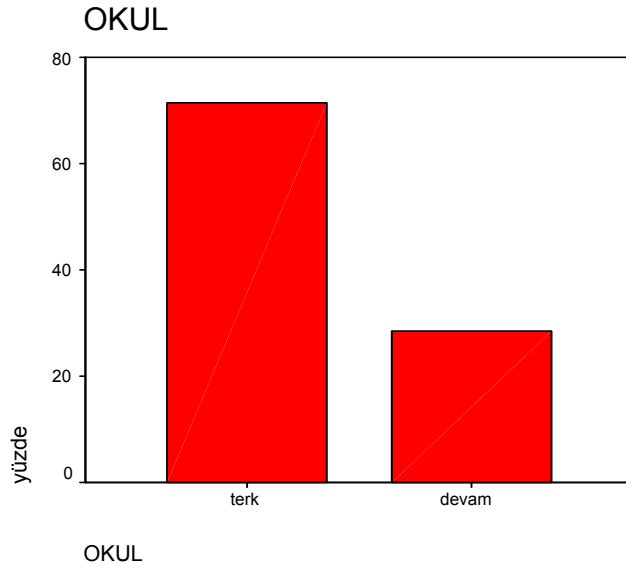
Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların %35,3 ile en çok ilköğretim mezunu oldukları görülürken, %8,7'sinin hiç okula gitmediği görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların okul durumları şu şekildedir:

Tablo 7: Çocukların okul durumları.

OKUL DURUMU

		N	%
	Eğitimi yarıda bırakmış	275	58,5
	Eğitime devam eden	109	23
	Cevap vermeyenler	86	18,5
	Toplam	470	100

Şekil 3: Çocukların okul durumları.

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların % 58,5'inin eğitimini yarıda bırakmış olduğu görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocuklardan okuluna devam eden çocukların, hangi sınıflarda okudukları şu şekildedir:

Tablo 8: Çocukların okudukları sınıflar.

	N	%
1, 2, 3, 4, 5. sınıflar	37	7,9
6.sınıf	12	2,6
7. sınıf	24	5,1
8.sınıf	24	5,1
9.sınıf	44	9,4
10.sınıf	17	3,6
11. sınıf	20	4,3
Mezun	5	1,1
Cevaplamayan	287	61,1
Toplam	470	100

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların % 9,4 ile en çok 9. sınıf öğrencisi olduğu görülürken, %5,1 ile hem 7. sınıf ve 8. sınıf öğrencileri izlemektedir.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların annelerinin hayatta olup olmadığı şu şekildedir:

Tablo 9: Çocukların annelerinin durumu.

	N	%
Annesi sağ	447	95,1
Annesi ölü	18	3,8
Cevap vermeyenler	5	1,1
Toplam	470	100

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olgulardan sadece %3,8'inin annelerinin hayatta olmadığı görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların annelerinin eğitim durumları şu şekildedir:

Tablo 10: Çocukların annelerinin eğitim durumları.

	N	%
Okula gitmemiş	228	48,5
Okuryazar	73	15,5
İlköğretim	106	22,5
Ortaöğretim	29	6,1
Yükseköğretim	6	1,2
Cevaplamayan	27	5,7
Toplam	470	100

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların annelerinden %48,5'nin hiç okula gitmediği görülürken, sadece %15,5'nin okur- yazar olduğu görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların annelerinin çalışma durumu şu şekildedir:

Tablo 11: Çocukların annelerinin çalışma durumları.

	N	%
Ev hanımı	418	88,9
Çalışıyor	32	6,9
Cevaplamayanlar	20	4,2
Toplam	470	100

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların annelerinin %88,9 ile en çok ev hanımı olduğu görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların, anneleri çalışıyor ise hangi meslek grubunda oldukları şu şekildedir:

Tablo 12: Çocukların annelerinin meslekleri.

	N	%
Diğer*	20	45,5
İşçi	13	29,5
Özel sektör çalışanı	6	13,6
Esnaf	3	6,8
Kamu çalışanı	1	2,3
Seyyar satıcı	1	2,3
Toplam	44	100,0

*Düzenli olmayan işler ile evlere temizliğe veya tarlada mevsimlik işçi olarak çalışanlar

Anket formları incelendiğinde, olguların % 45,5 ile en çok düzenli olmayan mevsimlik işçi ya da evlere temizliğe giden kadınlar oldukları görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların annelerinin alışkanlık durumları şu şekildedir:

Tablo 13: Çocukların annelerinin alışkanlık durumları.

	N	%
Alışkanlığı yok	279	59,3
Sigara	150	31,9
Uyuşturucu madde	9	1,9
Sigara ve alkol	2	0,4
Madde, sigara ve alkol	1	0,2
Cevap vermeyenler	29	6,1
Toplam	470	100

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların %59,3 ile herhangi bir madde alışkanlığı olmadığı görülürken, %31,9'unun en çok sigara kullandığı görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların annelerinin hastalık durumları şu şekildedir:

Tablo 14: Çocukların annelerinin hastalık durumları.

	N	%
--	---	---

	Hastalığı yok	335	71,6
	Tanısı konmuş hastalığı var*	106	22,5
	Cevap vermeyenler	28	5,9
	Toplam	470	

* şeker, tansiyon, psikiyatrik rahatsızlıklar, böbrek yetmezliği, fiziksel rahatsızlıklar vs.

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların annelerinin %22,5’inde şeker, tansiyon, böbrek yetmezliği, psikiyatrik ve fiziksel rahatsızlıklar şeklinde tanısı konmuş hastalıkların bulunduğu görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların annelerinin suç kayıt durumları şu şekildedir:

Tablo 15: Çocukların annelerinin suç kayıtları.

	N	%
Suç kaydı yok	427	90,9
Suç kaydı var	22	4,7
Cevaplamayanlar	21	4,5
Toplam	470	100

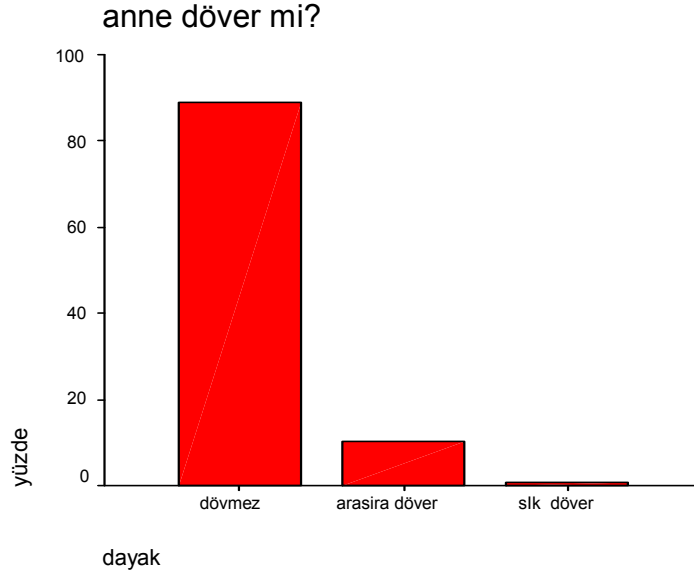
Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların annelerinin sadece %4,7’sinin suç kaydının olduğu görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların anneleri tarafından dövülerek cezalandırılıp cezalandırılmadıkları şu şekildedir:

Tablo 16: Annelerin çocuklarını dövme durumları.

	N	%
Annem beni dövmez	398	84,7
Annem beni ara sıra döver	46	9,8

	Annem beni sık döver	4	,9
	Cevap vermeyenler	22	4,7
	Toplam	470	100

Şekil 4: Annelerin çocuklarını dövme durumları

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların %0,9'unun annesi tarafından sık dayak yedikleri görülürken, %9,8'inin ara sıra dayak yediği görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların babalarının hayatta olup olmadığı şu şekildedir:

Tablo 17: Çocukların babalarının durumları.

		N	%
	Sağ	421	89,6
	Ölü	49	10,4
	Toplam	470	100,0

Anket formları değerlendirildiğinde, olguların babalarının %10,4'ünün hayatta olmadığı görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların babalarının eğitim durumları şu şekildedir:

Tablo 18: Çocukların babalarının eğitim durumları.

	N	%
Okula gitmemiş	108	23
Okuryazar	103	21,9
İlköğretim	148	31,5
Ortaöğretim	55	11,7
Cevap vermeyenler	56	11,9
Toplam	470	100

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların babalarından %23'ünün hiç okula gitmediği görülürken, en çok %31,5'inin ilköğretim mezunu olduğu görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların babalarının çalışma durumları şu şekildedir:

Tablo 19: Çocukların babalarının çalışma durumları.

	N	%
Çalışıyor	336	71,4
Çalışmıyor	79	16,8
Cevap vermeyenler	54	11,4
Toplam	470	100

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların %16,8'inin herhangi bir işte çalışmadığı görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların, babaları çalışıyor ise hangi meslek grubunda oldukları şu şekildedir:

Tablo 20: Çocukların babalarının meslekleri.

	N	%
Diğer*	230	48,9
İşçi	57	12,1
Esnaf	32	6,8
Kamu çalışanı	7	1,5
Seyyar satıcı	11	2,3
Özel sektör	5	1,1
Cevap vermeyen	128	27,2
Toplam	470	100

*bahçe bekçisi, aşçı, mevsimlik işçi, sürekliliği olmayan işler vs.

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların babalarının% 48,9 ile en çok vasıflı olmayan mevsimlik, sürekliliği olmayan işler, bahçecilik vs. gibi işlerde çalıştıkları görülürken, %12,1'inin işçi olduğu görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların babalarının alışkanlık durumları şu şekildedir:

Tablo 21: Çocukların babalarının alışkanlık durumları.

	N	%
Sigara	283	60,2
Alışkanlığı yok	94	20
Sigara-alkol	24	5,1
Uyuşturucu madde	4	0,9
Alkol	4	0,9
Mad-sig-alkol	3	0,6
Uyuşturucu-sigara	1	,2

	Cevap vermeyenler	57	12,1
	Toplam	470	100

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların babalarının % 60,2 ile en çok sigara kullandıkları, bunu % 5,1 ile hem alkol hem de sigara kullanımı izlediği görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların babalarının hastalık durumları şu şekildedir:

Tablo 22: Çocukların babalarının hastalık durumları.

		N	%
	Yok	324	68,9
	Tanısı konmuş hastalığı var*	87	18,5
	Tanısı konmuş hastalık-aklen malul	1	,2
	Cevap vermeyenler	58	12,3
	Toplam	470	100

* şeker hastalığı, tansiyon, psikiyatrik rahatsızlıklar, böbrek ve kalp yetmezliği, fiziksel rahatsızlıklar

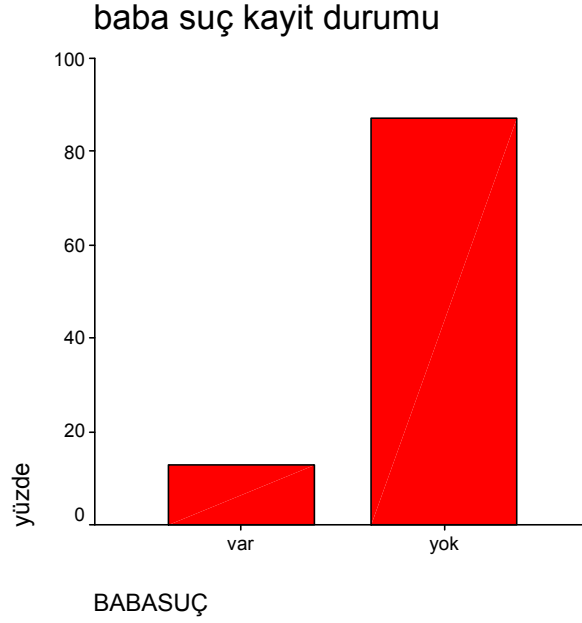
Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların babalarının %18,5'inin tanısı konmuş herhangi bir hastalığı olduğu görülürken, % 0,2'sinin de aklen malul olduğu görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların babalarının suç kayıt durumları şu şekildedir:

Tablo 23: Çocukların babalarının suç kayıt durumları.

		N	%
	Yok	361	76,8
	Var	53	11,3

	Cevaplamayan	56	11,9
	Toplam	470	100

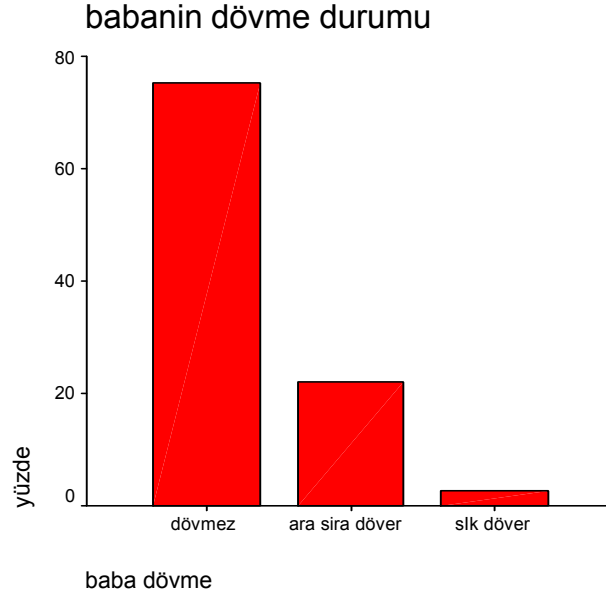
Şekil 5: Çocukların babalarının suç kayıt durumları

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların babalarından %11'3'ünün suç kaydı olduğu görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların babaları tarafından dövülerek cezalandırılıp cezalandırılmadıkları şu şekildedir:

Tablo 24: Babaların çocuklarını dövme durumları

	N	%
Dövmez	315	67
Ara sıra döver	92	19,6
Sık döver	11	2,6
Cevaplamayanlar	52	11,1
Toplam	470	100

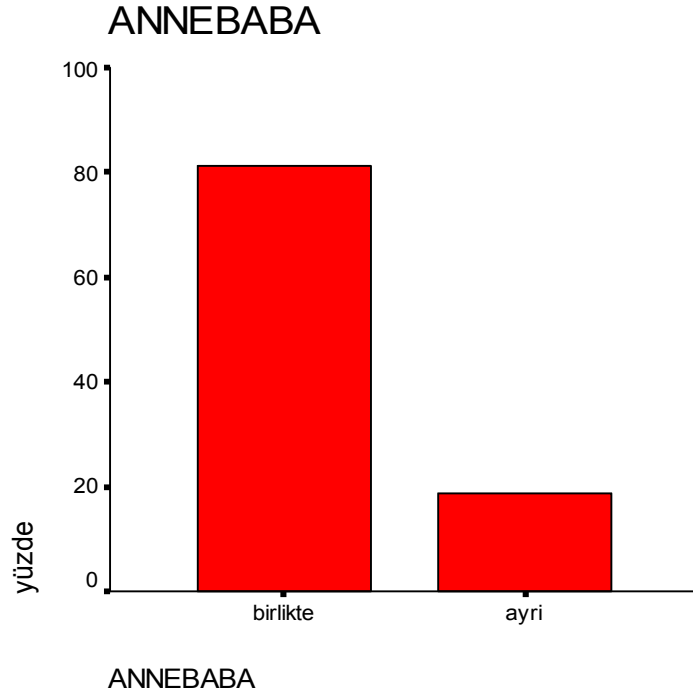
Şekil 6: Babaların çocuklarını dövme durumları.

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların %2,6'sının babası sık dayak yediği görülürken, %19,6'sının ara sıra dayak yediği görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların anne babalarının birlikte-ayrı olma durumları şu şekildedir:

Tablo 25: Çocukların anne babalarının birliktelik durumları.

		N	%
	Anne-baba birlikte	356	75,7
	Anne-baba ayrı	82	17,4
	Cevaplamayan	32	6,8
	Toplam	470	100

Şekil 7: Çocukların anne babalarının birliktelik durumları

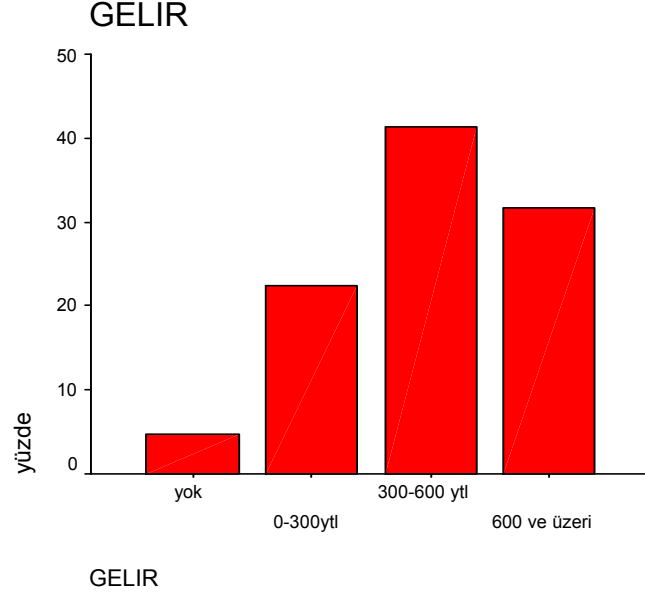
Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların, %17,4'ünün anne ve babalarının ayrı oldukları görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların evlerinin gelirleri şu şekildedir:

Tablo 26: Çocukların evlerinin gelirleri.

		N	%
	Geliri yok	21	4,5
	0-300ytl	100	21,3
	300-600 ytl	184	39,1
	600 ve üzeri	141	30
	Cevaplamayan	24	5,1

Toplam	470	100
---------------	------------	------------

Şekil 8: Çocukların evlerinin gelirleri.

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların %39,1 ile en çok 300–600 YTL arası geliri olduğu görülürken, %4,5’inin herhangi bir gelirinin olmadığı görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların geçimlerinin kim tarafından sağlandığı şu şekildedir:

Tablo 27: Evlerin gelirinin sağlanması.

	N	%
Baba	217	46,1
Baba- kardeşler	80	17
Kardeşler	74	15,7
Anne	34	7,2
Anne- baba	18	3,8
Anne- kardeşler	6	1,2
Anne-baba-kardeşler	5	1
Cevaplamayan	35	7,4

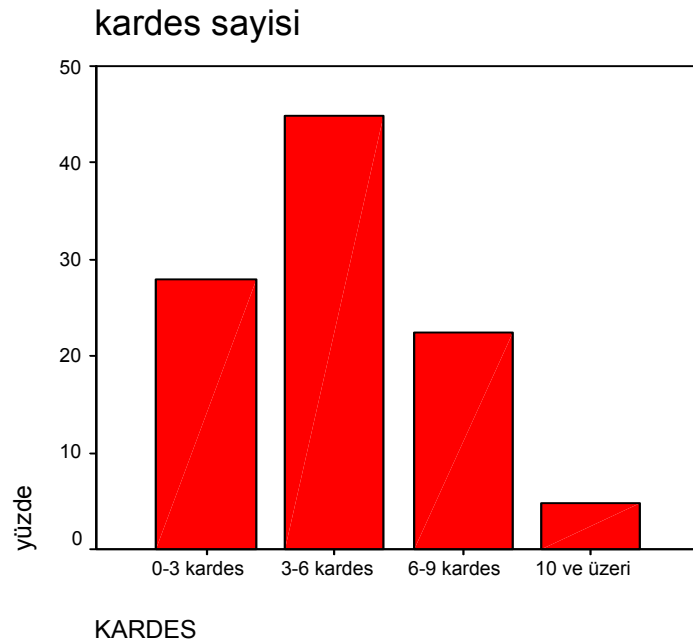
	Toplam	470	100
--	---------------	------------	------------

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların %46,1'inin en çok babası tarafından evlerinin geçimi sağlanırken, bunu %17 hem baba hem kardeşler, %15,7 ile sadece kardeşler tarafından sağlandığı izlenmektedir.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların kardeş sayıları şu şekildedir:

Tablo 28: Çocukların kardeş sayıları.

	N	%
0-3 kardeş	131	27,9
3-6 kardeş	210	44,8
6-9 kardeş	105	22,4
10 ve üzeri	22	4,7
Cevaplamayan	1	0,1
Toplam	470	100

Şekil 9: Çocukların kardeş sayıları.

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların %44,8'inin 3-6 arası kardeş sahibi olduğu görülürken, % 4,7'sinin 10 ve üzeri kardeşe sahip olduğu görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların kardeşler içerisinde kaçınıcı sırada oldukları şu şekildedir:

Tablo 29: Çocukların kardeş sırası.

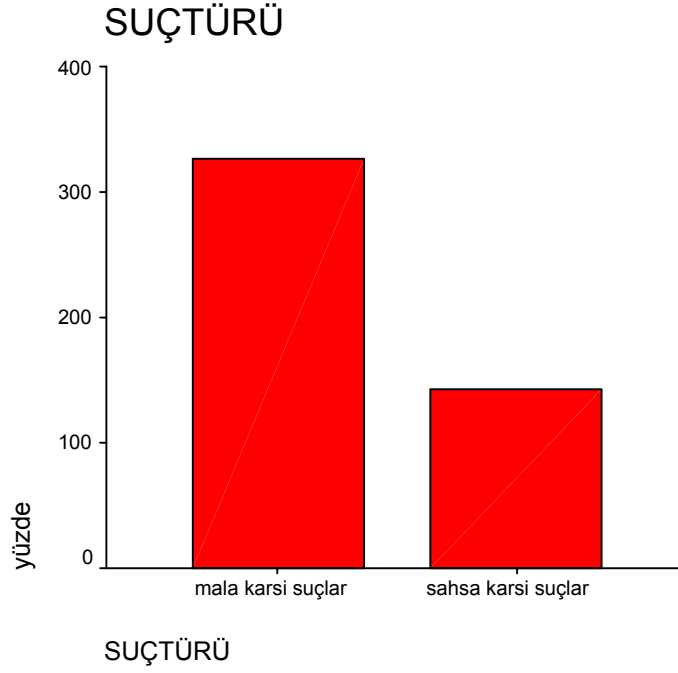
		N	%
	En büyük kardeş	105	22,3
	En küçük kardeş	86	18,4
	Ara kardeşlerden	276	59
	Cevap vermeyen	3	0,6
	Toplam	470	100

Anket formları değerlendirildiğinde, kardeşleri içerisinde cevap veren olguların %59,1 ile en çok ara kardeşlerden olduğu görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların, faili oldukları suç türüne göre dağılımları şu şekildedir:

Tablo 30: Suç türlerine göre dağılım.

		N	%
	Mala karşı suçlar	326	69,7
	Şahsa karşı suçlar	144	30,3
	Toplam	470	100

Şekil 10: Çocukların suç işleme durumları.

Anket formları değerlendirildiğinde, olguların %69,7'sinin mala karşı suç işlediği iddiası ile %30,3'ünün ise şahsa karşı suç iddiası ile Çocuk Şube Müdürlüğü'ne geldiği görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların, kaçınıcı suçları olduğuna yönelik sorulan soruya verilen cevaplar şu şekildedir:

Tablo 31: Kaçınıcı suç durumu.

	N	%
1(ilk defa gelen)	194	41,5
2	90	19,3
3	36	7,7
4	33	7,1
5 ile 10 arası suç kaydı	77	16,7

	11 ile 15 arası suç kaydı	24	5,2
	16 ve üstü	9	1,8
	Cevaplamayanlar	7	1,4
	Toplam	470	100

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların %41,5'inin ilk defa suç işleme iddiası ile geldiği görülürken, %16,7'sinin 5 ile 10 defa arası geldiği görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocuklarla ilgili olarak, işlediği iddia edilen suçun, daha önceki suçtan farklı olup olmadığı şu şekildedir:

Tablo 32: Daha önceki suçlardan farklılık durumu.

		N	%
	Hayır*	234	49,8
	Evet	107	22,8
	Cevaplamayanlar	129	27,4
	Toplam	470	100

* İlk defa suç işleyen çocuklardan da anket formlarında 'hayır' şikkını işaretleyenler olmuştur.

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olgulara daha önceki işledikleri suçların, işlediği iddia edilen suçtan farklı olup olmadığı sorulduğunda, %22,8'inin önceki suçları ile aynı olduğu, %49,8'inin ise daha önceki suçlardan farklı suçlar işledikleri görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddiası ile gelen çocukların suçu ne şekilde işledikleri durumu şu şekildedir:

Tablo 33: Suçun işleniş şekli.

		N	%
	Tek başına	398	84,7
	Çete ile*	62	13,1
	Cevaplamayanlar	10	2,1
	Toplam	470	100

* Organize işlenen suçlar ile bir suçta asli iştirakçi olan çocuklar

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların %13,1'inin suçu çete ile ya da bir suçta iştirakçi olarak bulunduğu görülmektedir.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocuklara, aileleri ile birlikte yaşıyıp yaşamadıkları sorusuna verilen cevaplar şu şekildedir:

Tablo 34: Aile ile yaşama durumu.

	N	%
Evet	433	92,1
Hayır	34	7,3
Cevaplamayanlar	3	0,6
Toplam	470	100

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların %7,3'ünün ailesi ile birlikte yaşamadığı görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların, ailesi ile birlikte yaşamayanların nerede yaşadıkları sorusuna verilen cevapları şu şekildedir:

Tablo 35: Ailesi ile kalmayan çocukların yaşadıkları yerler.

	N	%
Akraba yanında	18	45,0
Sokakta	12	30,0
Diğer	6	15,0
Yurtta	4	10,0
Toplam	40	100,0

Anket formları değerlendirildiğinde, ailesi yanında yaşamayan olguların %45'inin herhangi bir akrabası yanında yaşadığı görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddiası ile gelen çocukların Adana içerisinde oturdukları mahalleler ve en çok hangi mahalleden geldiği sıralaması şu şekildedir:

Tablo 36: Oturulan mahalle durumları.

	N	%
19 Mayıs Mah.	23	4,8
Çamlıbel Mah.	21	4,4
Gülbahçesi Mah.	17	3,6
Yenibey Mah., Dağlıoğlu Mah.	15'er kez	6,3
Güzelyalı Mah., Hürriyet mah., Şakirpaşa mah.	14'er kez	11
İsmetpaşa Mah., Mithatpaşa Mah., Yeşilyurt Mah.	12'şer kez	7,6
Barbaros Mah., Onur Mah.	10'ar kez	4,2
Gülpınar mah., Ova Mah., Ulubathı Hasan Mah.	9'ar kez	5,7
Sümer Mah., Atakent Mah.,	8'er kez	3,4
Bey mah., Havuzlubahçe Mah, Namık Kemal Mah, Toros Mah, Yurt Mah, Şehit Erkut Akbay Mah	7'şer kez	10,4
Denizli mahallesi, Fatih Mahallesi, Gürselpaşa Mahallesi	6'şar kez	3,8
Dumlupınar Mah, Narlıca Mah, Akıncılar Mah Anadolu Mah, Bahçelievler Mah, Kiremithane Mah, Koza Mah, Sinanpaşa Mah.	5'er kez	8,5
Uçak mah, Yeşilyuva Mah., Akdeniz Mah., Dedekorkut Mah.	4'er kez	3,4
Yeniyurt mah, Sarıçam Mah	3'er kez	1,2
Belediye evleri mah., Huzur Evleri Mah, İstiklal Mah, Kocavezir Mah, Mestanzade Mah, Mirzaçelebi Mah, Pınar Mah, 2000 Evler Mah., Dervişler Mah., Güneşli Mah., Haydaroğlu Mah. Karacaoğlu Mah, Yenidoğan Mah., Yeşilbağlar Mah.	2'şer kez	5,9
Beşocak Mah, Beyazevler Mah., Cemalpaşa Mah., Döşeme Mah., Emek Mah., Fevzi Paşa Mah., Emek Mah. Gazi Paşa Mah., Hanedan Mah., Mahfesiğmaz Mah., Yeşiloba Mah., Ziyapaşa Mah., Başak Mah., Cumhuriyet Mah.,Özgür Mah.,	1'er kez	3,7

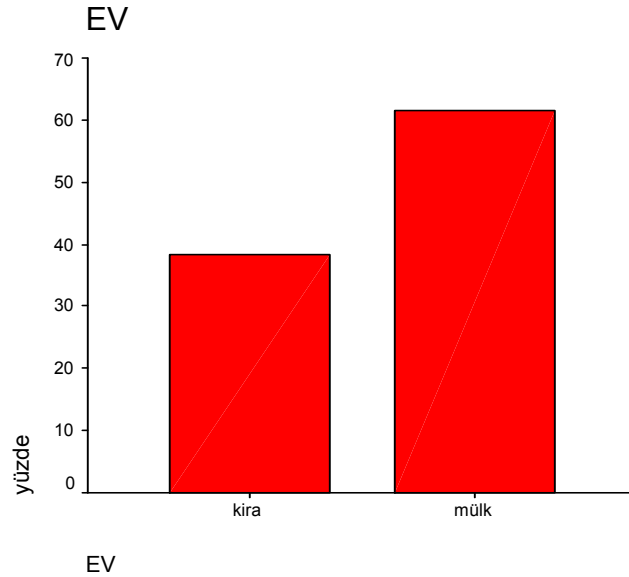
	Cevaplamayan	41	8,7
	Toplam	470	

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların %4,8'i 19 Mayıs Mahallesinde, %4,4'ü Çamlıbel Mahallesinde, % 3,6'sı Gülbahçesi Mahallesinde oturdukları görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların, oturdukları evin kendilerine ait olup olmadığı durumu şu şekildedir:

Tablo 37: Oturulan evin durumu.

	N	%
Mülk	285	60,6
Kira	178	37,8
Cevaplamayan	7	1,4
Toplam	470	100

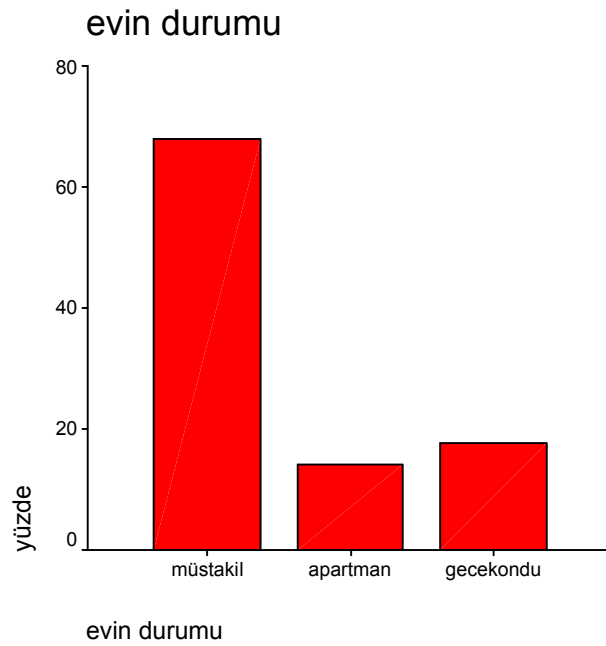
Şekil 11: Oturulan evin durumu.

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların %37,8'inin kirada oturduğu görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların oturdukları evlerinin durumları şu şekildedir:

Tablo 38: Oturulan evin durumu.

	N	%
Müstakil ev	315	67
Gecekond	82	17,4
Apartman	66	14
Cevaplamayan	7	1,5
Toplam	470	100

Şekil 12: Oturulan evin durumu.

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların %67'si müstakil bir evde yaşarken, %17,4'ü ise gecekonduda yaşamaktadır.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların, nüfusa kayıtlı oldukları yerler şu şekildedir:

Tablo 39: Nüfusa kayıtlı olunan yerler.*

	N	%
Adana	168	35,7
Mardin	68	14,4
Diyarbakır	43	9,1
Şanlıurfa	21	4,4
Siirt	17	3,7
Bingöl	17	3,7
Osmaniye	14	3,1
Muş	12	2,6
Adıyaman	11	2,4
Bitlis	11	2,4
Van	11	2,4
Şırnak	10	2,2
Kayseri	9	2,0
Gaziantep	6	1,3
Ağrı	5	1,1
Elazığ	5	1,1
Mersin	5	1,1
Batman	4	,9
Kahramanmaraş, Niğde	3'er tane	1,4
Burdur, Konya, Malatya	2'şer tane	1,2
Bursa, Hakkâri, Hatay, Kars, Kırklareli, Kütahya, Sivas, Aksaray, Ardahan	1'er tane	1,8
Cevaplamayanlar	11	2,3
Toplam	470	100

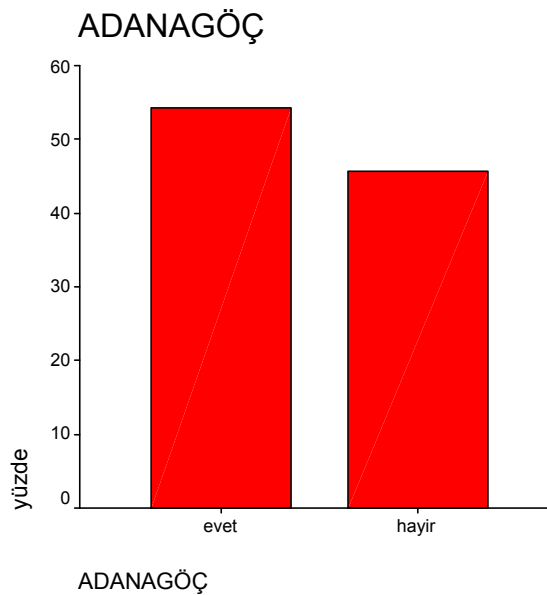
* Çocukların nüfusa kayıtlı oldukları yerler sorusuna cevapları, kendi beyanlarına göreler.

Anket formları değlerlendirildiğinde, cevap veren olguların %35,7'si Adana nüfusuna, %14,4'ü Mardin nüfusuna, %9,1'i Diyarbakır nüfusuna kayıtlı oldukları görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işleme iddiası ile gelen çocukların, Adana'ya göçle gelme durumları şu şekildedir:

Tablo 40: Adana'ya göçle gelme durumu.

	N	%
Evet	253	53,8
Hayır	213	45,3
Cevaplamayan	4	0,9
Toplam	470	100

Şekil 13: Adana'ya göçle gelme durumu

Anket formları değerlendirildiğinde cevap veren olguların, % 53,8'inin Adana'ya göçle geldikleri görülmüştür.

Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddiası ile gelen çocukların, göçle Adana'ya geldilerse hangi ilden göç ettikleri şu şekildedir:

Tablo 41: Göçle gelinen iller.

	N	%
MARDİN	67	14,2
DİYARBAKIR	43	9,1
ŞANLIURFA	20	4,2
BİNGÖL	17	3,6
SİİRT	16	3,4
VAN	15	3,1
MUŞ	13	2,7
OSMANİYE	12	2,5
ADİYAMAN	11	2,3
BİTLİS	11	2,3
ŞIRNAK	10	3,4
KAYSERİ	9	2,1
GAZİANTEP	6	1,2
AĞRI	6	1,2
ELAZIĞ	5	1
MERSİN	5	1
BATMAN	5	1
KAHRAMANMARAŞ	4	1
NİĞDE	3	1
BURDUR	2	,7
KONYA	2	,7
SİVAS	2	,7
MALATYA	2	,7
ERZURUM	1	,3
BURSA	1	,3

HAKKÂRİ	1	,3
HATAY	1	,3
KARS	1	,3
KIRKLARELİ	1	,3
KÜTAHYA	1	,3
AKSARAY	1	,3
ARDAHAN	1	,3
Cevaplamayan	172	36,5
Toplam	470	100

Anket formları değerlendirildiğinde, cevap veren olguların %14,2'si Mardin'den, %9,1'i Diyarbakır'dan, %4,2'si Şanlıurfa'dan göç ettikleri görülmüştür.

5. TARTIŞMA

Çocuk suçluluğu, psikolojik, sosyolojik ve biyolojik yönleri ile ele alınması gereken toplumsal bir sorundur. Özellikle batılı ülkelerde artarak devam eden çocuk suçluluğu, ülkemizdeki suç oranları ile karşılaştırılınca endişe verecek boyutlarda değildir. Ancak son yıllara gelindiğinde, çocuk suçlularda meydana gelen artış ve işlenen suç çeşidinin fazlalığı, çocuk suçluluğunu, üzerinde durulması gereken bir konu haline getirmiştir.

Çocuk suçluluğu, kendisine etken olan tüm nedenleri ile araştırılması gereken bir konudur. Çalışmamızda, çocuk suçluluğuna doğrudan ya da dolaylı etkisi olabileceğini düşündüğümüz sosyo-demografik özellikler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Toplumsal bir problem olan çocuk suçluluğuna etken olan sosyodemografik özellikler içerisinde özellikle ekonomik ve dış çevre- yaşam koşullarının etkisi en çok ön plana çıkan parametrelerdir.

Birçok ülkede, çocuklarda, suçluluk yaşı özellikle on dört yaşlarında yoğunlaşmaktadır¹⁸. Ancak bunun sebebi, Adli Tıp uygulamalarında 12–15 yaş arası çocukların bulunmasıdır. Ancak yapılan çalışmalarda çocuk suç failleri genellikle 16–18 yaş arasındadır. Elibol'un mala karşı suç işleyen çocuklar üzerine yapmış olduğu

çalışmada, bu çocukların en çok on dört yaşında olduğu belirtilmektedir¹¹. Bizim çalışmamızda ise, en çok suç işlenen yaştan % 48,3 ile on yedi yaş olduğu görülmüştür.

Çalışmamızda mala ve şahsa karşı suç işlediği iddia edilen çocukların %96,4'ünün erkek çocuğu olduğu görülmüştür. Bu sonuç ülkemizde yapılan diğer çalışmalar ile uyumlu bulunmuştur⁶⁸. Bu durum ülkemizin sosyal ve kültürel yapısına bağlı olarak, özellikle erkek çocukların kız çocuklara göre daha fazla dış ortam ile temasta olması ve suçlu akran gruplarına yönelimin ve anti sosyal davranışlara girmesinin daha rahat olması ile açıklanabilir.

Çalışmamızda suç işlediği iddia edilen çocukların %98,1'inin tanısı konmuş herhangi bir hastalığının olmadığı görülmektedir. Bu durum çocukların bu yaşlarda sağlıklı olmalarının beklenmesinin yanında, sağlık sisteminden yeterince yararlanmakta mıdır? Sorusunu da gündeme getirmektedir. Çocuklar sağlık durumlarının genel olarak iyi olduğunu söylemişlerdir. Ayrıca şeker, kalp, tansiyon rahatsızlıkları gibi kronik hastalıkların genellikle yetişkin insanlarda bulunması ve bu çocukların sözlü olarak hasta olup olmadıklarını bildirmeleri de bu orandaki düşüklüğü açıklayabilir.

Madde kullanımı konusunda, yapılan bir çalışmada, suç işleyen çocukların %36,4 ile en çok sigara kullandıkları bildirilmektedir.⁶¹ Çalışmamızda, suç işleme iddiası ile gelen çocuklara herhangi bir madde (zararlı alışkanlık) kullanıp kullanmadıkları sorulduklarında, bu çocukların %53,4 ile en çok sigara kullandıkları, bunu %8,1 ile hem madde hem sigara, %4,1 ile hem sigara hem alkol kullanımının devam ettiği görülmüştür. Çalışmamızda sigara içme oranı Ozen ve ark. göre daha fazla olsa da en çok kullanılan maddenin sigara olması açısından benzerlik göstermektedir. Yine çocukların anne ve babalarının alışkanlık durumlarına bakıldığında, annelerin % 31,9, babaların da % 60,2 ile en çok kullandıkları madde sigaradır.

Gelişim çağları ile birlikte çocuklar öncelikle anne babalarını rol model almaktadırlar. Çocuk sigara kullanırken gördüğü anne ve babasını öncelikle taklit etmeye başlamaktadır. Daha sonraki süreçte de akran grubunun da etkisi ile alışkanlık haline getirmektedir. Daha önce, suç işlediği iddia edilen çocukların madde kullanımı ve alışkanlık durumlarına baktığımızda, çocukların %53,4'ünün sigara içtiği görülmüştü.

Anne babaların zararlı alışkanlık durumları ile çocukların zararlı alışkanlık durumları bu açıdan birbiri ile paralellik göstermektedir.

Yine çocukların uçucu ve uyuşturucu madde kullanımı %1,9 çıkarken, hem sigara hem de uçucu ve uyuşturucu madde kullanımı %8,1'dir. Erken yaşlarda sigara kullanmaya başlayan çocuk, daha sonraları suç ve suçlu gruplarla iç içe olması ve uyuşturucu maddeye ulaşmasının kolaylaşması ile esrar, eroin vs. gibi maddelere yönelmektedir.

Eğitim durumuna bakıldığında, Ozen ve ark. yaptığı çalışmada suç işleyen çocukların, eğitim durumları %59,4 ile en fazla ilköğretim yıllarında olan çocuklardır⁶¹. Çalışmamızda, çocukların öğrenim durumları sorulduğunda, %35,3 ile ilköğretim çağlarında, %26 ile orta öğretim çağlarında, %6 ile de okur-yazar oldukları görülmüştür. Çalışmamızda suç işlediği iddia edilen çocukların en fazla ilköğretim çağlarında yoğunlaşması nedeniyle bu bulgu ile uyumludur. Çocukların eğitim durumları incelendiğinde, çocukların %58,5'inin eğitimini yarıda bıraktığı tespit edilmiştir. Eğitimine devam eden çocukların da % 23 ile en fazla 9. sınıf öğrencisi olduğu görülmüştür.

Ergenlik çağları ortalama olarak, ilköğretimin sonları ortaöğretim(lise) yıllarının başlarına denk gelmektedir. Bulgularda elde edilen oranlar da çocukların ergenlik çağları civarındadır. Bu dönemdeki psikolojik ve fizyolojik değişime bağlı olarak meydana gelen problemlerin makul şekilde çözümlenememesi, ailelerin yetersiz kalması ve ekonomik sorunlar gibi nedenlerle okul ve eğitim yaşantısında oluşacak eksiklik ve aksama, bireyin başarısını, çevresine uyumunu ve psikolojik durumunu etkilemektedir. Önceleri okuldan kaçmalara başlayan çocuk, suçlu akran grubunun etkisiyle de okulu terk etmekte, ailesine ekonomik katkıda bulunmak gibi nedenlerle sokak ve dış çevrenin olumsuz tarafları ile erken tanışmaktadır.

Anne veya babadan birinin eksikliği, çocukluğun ilk yıllarında bireyin model alabileceği bir kişinin olmamasına, eksik disipline ve otorite boşluğuna neden olacaktır. Mala ve şahsa karşı suç işlediği iddiası ile gelen çocukların anne baba durumlarına bakıldığında, çocukların annelerinin % 95,1'inin, babalarının da % 89,6'sının hayatta olduğu görülmüştür. Bu oranlara göre çocukların büyük bir kısmının anne ve babaları

hayattadır. Çalışmamızdaki oranlar bu durumu desteklememektedir. Ancak anne babadan birinin ölümü veya ayrılması gibi durumlara bağlı olarak bozulan ailelerdeki değişim, çocuk suçluluğunun etkileyen faktörlerinden biri olarak düşünülmektedir²³.

Ebeveynlerin eğitim durumlarına bakılınca Yavuzer'in suçlu çocuklar üzerine yapmış olduğu çalışmada, suçlu çocukların annelerinin % 76,3 babalarının da % 39,5 ile okuryazar olmadıkları, hiç okula gitmedikleri ve annelerin eğitim seviyelerinin babaların eğitim seviyelerinden düşük olduğu tespit edilmiştir¹⁸. Çalışmamızda çocukların anne ve babalarının öğrenim durumlarına bakıldığında ise, annelerin %48,5'inin, babaların da %23'ünün hiç okula gitmediği görülürken; yine annelerin %15,5'inin, babaların da %21,9'unun okuryazar olduğu görülmüştür. Çalışmamız ile bu oranlar birbiri ile uyumludur. Çocuğun sosyalleşme sürecinin ilk adımı olan ailede, ebeveynlerin eğitim durumları çocuğun başarılı toplumsallaşması adına önemli bir parametredir. Bu nedenle anne babanın eğitim durumu oldukça önemlidir.

Elibol'un suçlu çocuklar üzerine yapmış olduğu çalışmada çocukların annelerinin % 70'inin ev hanımı, %16'sının da temizlikçilik yaptığı görülmüştür¹¹. Çalışmamızda, anne ve babaların çalışma durumlarına bakıldığında, annelerin %88,9 gibi büyük bir kısmının ev hanımı olduğu, çalışan annelerin de % 45,5'inin ev temizliğine gitme, mevsimlik işçi gibi düzenli olmayan işlerinin olduğu görülmüştür. Bu açıdan bulgular paralellik göstermektedir. Babaların ise %71,4'ünün çalıştığı görülürken, çalışan babaların %48,9'u bahçecilik, mevsimlik işçi gibi devamlılığı olmayan işler ile % 12,1'inin işçi olarak çalıştığı görülmüştür. Bu değerler ülkemizin gelişmekte olan bir ülke olması ve Adana'nın vasıfsız göçe maruz kalması nedeni ile ailelerin şehirlere göç ettikten sonra işçi kesimine dönüşmelerinin bir örneği olarak gösterilebilirler⁶⁹.

Çocukların anne ve babalarının hastalık durumlarına bakıldığında, annelerin %22,5'inin babaların da %18,5'inin tanısı konmuş rahatsızlıkları olduğu görülmüştür. Çocuklar, tanısı konmuş hastalıklar olarak, kalp sorunları, tansiyon, şeker hastalığı, psikiyatrik rahatsızlıklar, bedensel rahatsızlıklar vs. gibi hastalıkları bildirmişlerdir. Ayrıca çocukların hastalıklar konusunda çok bilgilerinin olmaması, alınan bilgilerin sözel görüşme yoluyla alınması ve sağlık sisteminden yeterince faydalanamamaları nedeni ile oranların değişmesi hatta artması daha kuvvetle muhtemeldir.

Aile içerisinde bulunan suçlu fertlerden; erkek ve kız kardeşler, anneler, babalar, amca-dayılar, teyze-halalar, büyük baba ve büyük annelerin her hangi bir şekilde suça karışmış ya da adli işlem görmüş olmaları durumuna bağlı olarak çocuktaki suçluluğu tahmin etmek adına en dikkate değer durum, adli işlem görmüş aile üyesi babadır. Yapılan analizlere göre, tutuklanmış ya da adli işlem görmüş bir baba çocuk suçluluğunun en önemli tahmincisidir³⁷. Yurtdışında 1517 çocuk üzerinde yapılan bir çalışmada, % 32,9 ile babalarının, %7 ile annelerinin suç kayıtlarının olduğu tespit edilmiştir³⁷. Çalışmamızda anne ve babaların suç kaydı durumlarına bakıldığında, annelerin %4,7'sinin, babaların da %17,4'ünün herhangi bir nedenden dolayı suç kaydının olduğu görülmüştür. Bulgularımız bu oranlara göre düşük kalmaktadır. Ancak babaların annelere göre suç kaydının daha fazla olması, bulgularımız ile bu oranlar arasında paralellik oluşturmaktadır. Çalışmamızda da babaların suç durumu bu açıdan kayda değerdir.

Aileler, çocuklarına gerekli disiplini verebilmek için, belli ölçüde disiplin ve otorite uygulamaktadırlar. Ancak disipline edebilmek amacı ile baskıcı ve sert yöntemler seçen ailelerde dayak olgusuna rastlanmaktadır. Dayak bir anlık öfke ile amacını aşan, öğretici değeri az, etkisi kısa süren bir yıldırma yöntemidir⁷⁰. Elibol'un yapmış olduğu çalışmada, suç işlemiş çocukların %46'sı ailesi tarafından dayığa maruz kalmaktadır¹¹. Çalışmamızda, suç işlediği iddiası ile gelen çocukların % 10,3'ü annesi tarafından ara sıra dayak yediğini belirtirken, %1'e yakını da sık sık dayak yediğini söylemiştir. Yine bu çocukların % 22'si babası tarafından ara sıra dayak yediğini belirtirken, %2,6'sı sık dayak yediğini belirtmiştir. Bizim çalışmamızdaki oranlar, bu sonuca göre düşük kalmaktadır.

Ozen ve ark. suç işleyen çocuklar üzerinde yapmış oldukları çalışmada da, çocukların %19'unun aileleri boşanma, ölüm ve diğer gerekçeler ile parçaladığını belirtmektedir⁶¹. Çalışmamızda çocukların anne ve babalarının % 18,7'sinin ayrı olduğu görülmüştür. Bulgularımız bu tespitler ile uyumludur. Parçalanmış aileler, çocuk suç failleri açısından etkindir³⁴.

Yine anne ve babası ayrı olan çocuklara, kiminle yaşadıkları sorulduğunda, %55,9'unun annesiyle, %18,3'ünün babasıyla, %25,8'inin ise başka bir akraba (büyükanne, büyükbaba, diğer akrabalar) yanı, yurt, sokak vs. gibi yerlerde kaldıkları görülmüştür. Bir önceki bulguda anne ve babası ayrı olan çocuk sayısı 82 idi. Bu bulguda ise bu soruyu cevaplayan çocuk sayısı 93'tür. Bu durum, aileler fiziki olarak parçalanmamış olsa bile ev içerisinde şiddetli geçimsizliğin ve buna bağlı olarak bazı ailelerin kanunen ayrı olmasalar da fiilen ayrı olduklarını bize göstermektedir. Yapılan çalışmalarda da ailelerde meydana gelen psikolojik dağılma ve kopmaların, fiziki ayrılıklara göre çocuk üzerinde daha etkili olduğu görülmüştür⁷¹.

Suç işlediği iddiası ile gelen çocukların ev gelirleri durumuna bakıldığında, %4,5'inin hiç gelirin olmadığı görülürken, %21,3'ünün 0–300 YTL arası kazancı olduğu, %39,1'inin ise 300–600 YTL arası kazancı olduğu görülmüştür. Eylül 2008 itibarı ile asgari ücret brüt 638,7 YTL'dir⁷². Bulgular incelendiğinde, olguların yarısından fazlasının geliri asgari ücretten düşüktür. Ekonomik anlamda kazancın düşük olması ailenin beslenme, kira, eğitim, yakacak, sosyal vs. gibi gereksinimlerini tam olarak karşılayamamasına neden olmaktadır. Çocukların ekonomik sıkıntılardan doğrudan etkilenen grup olması kaçınılmazdır.

Çocukların kardeş sayılarının fazlalığı, ebeveynin çocuk üzerindeki ilgi ve kontrolünün düşmesine neden olmaktadır. Hancı'nın suçlu çocuklar üzerine yaptığı çalışmada, suçlu çocukların %33,7'si dört ve üzeri kardeş sayısına sahiptir⁷³. Bulgularımız bu oranla uyumludur.

Yine evlerin gelirini kimlerin karşıladığı sorulduğunda, %46,1 ile baba , %15,7 ile kardeşler, %17 ile de hem baba hem de kardeşler tarafından sağlandığı görülmüştür. Çocukların kardeş sayılarına bakıldığında ise; % 27,9'u 0–3, %44,8'i 3–6, % 22,4'ü 6–9, %4,7'si ise 10 ve üzeri kardeşe sahiptir. Çocukların %70'e yakınının kardeş sayısı fazladır. Yine çocukların kardeşler içerisindeki sıralamasına bakıldığında çocukların %22,3'ü en büyük kardeş, %59'u ara kardeşlerden, %18,4'ü en küçük kardeşlerdendir.

Çocukların evlerinin gelirleri, kardeş sayıları ve kardeşler içerisindeki sıralama ile ilgili bulgular değerlendirildiğinde, çocukların genelinde aile geliri düşüktür. Ayrıca anne ve

babaların iş durumlarına bakıldığında genellikle vasıfsız işçi konumunda olan aileler oldukları görülmektedir. Yine ailelerin sürekli bir işe sahip olamamaları ve ailelerin gelirinin genel olarak düşük gelir seviyesinde olması, evin gelirinin sağlanmasına baba ve anne ile birlikte kardeşlerin de yardımcı olmasına neden olmaktadır. İlk bulguda baba dışında kardeşlerin ev ekonomisine katkısı toplamda %32,7'dir. Ayrıca kardeş sayılarının fazlalığı ve üçüncü bulguda görülen çocukların %22,3'ünün kardeşlerin en büyüğü olmaları, tüm bulgular ışığında bu çocuklardan küçük yaşta para kazanma ve ev gelirine katkıda bulunma gereksinimine ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Bu duruma bağlı olarak, çocuklar eğitimlerini genel olarak yarıda bırakmakta, sokağın soğuk yüzü ile erken tanışmaktadır.

Suç işlediği iddiası ile gelen çocukların, % 69,7'sinin mala karşı suçlardan geldiği görülürken, %30,3'ünün şahsa karşı suçlardan geldiği görülmüştür. Mala karşı suçlar; hırsızlık, dolandırıcılık, mala zarar vermek ve benzeri suçlardır. (gasp/yağma, yangın suçları) Hırsızlık; en çok evden, iş yerinden, oto hırsızlığı ve otodan hırsızlık şeklinde gerçekleşmektedir. Türkiye'de asayiş suçlarının çoğunluğunu (%55) mala karşı suçlar oluşturmaktadır. Mala karşı suçlar içinde hırsızlık suçları %81,1 gibi yüksek bir orandadır⁷⁴. Çalışmamızda da Çocuk Şube Müdürlüğü'ne gelen çocukların çoğunluğu mala karşı suçlardan ve mala karşı suç işleyen çocukların büyük bir kısmı da hırsızlık suçundan gelmiştir. Yine Türkiye'de mala karşı suçlar daha çok Türkiye'nin güney ve batı kıyılarında yoğunluk göstermektedir. Türkiye genelinde mala karşı suç ortalaması yüz binde 373'tür⁷⁴.

Şahsa karşı suçlar Türk Ceza Kanununa göre; öldürme; müessir fiil (yaralama ve darp); genel adap ve aile nizâmı ile şahıs hürriyeti aleyhine suçlardır (insan kaçırma, rehin alma, tehdit, aile fertlerine kötü muamele, hakaret, müstehcen hareketler, ırza geçme, taciz, fuhuş ve kumar gibi). Türkiye genelinde şahsa karşı suçlar içerisinde en çok (%42,2) yaralama olayları meydana gelmektedir⁷⁴. Çalışmamızda da şahsa karşı suç iddiası ile gelen çocukların büyük çoğunluğu yaralama suçundan gelmişlerdir. Şahsa karşı suçların coğrafi dağılımına bakıldığında; Türkiye ortalaması (100000'de 301) üzerindeki yerlerin çoğunluğu Orta ve Batı Karadeniz, Güney Marmara, Ege ve İç Anadolu bölgelerinde yer almaktadır⁷⁴. Yaralama, aile fertlerine kötü muamele, intihara teşebbüs, kumar oynamak ve oynatmak, kamu güvenliğini kasten tehlikeye sokmak ve

6136 ateşli silahlar kanununa muhalefet, büyük şehirlerde çok işlenen şahsa karşı suçlardır⁷⁸.

Türkiye’de mala karşı suçlar, şahsa karşı suçlara göre daha fazladır⁷⁴. Çalışmamızda da mala karşı suçlar şahsa karşı suçlardan daha fazla olması ile oranlarla benzerlik göstermektedir. Türkiye’de asayiş suçlarına bakıldığında, büyük şehirlerde (nüfusu 1 milyonun üzeri olan illerde) 100000 kişiye düşen suç oranı 674 iken, Adana’da bu oran 429’dur ve Türkiye ortalamasının altındadır. Adana’da, kumar oynamak ve oynatmak, iş yerinden hırsızlık, şahıstan gasp ve hükümet emirlerine karşı gelmek en çok işlenen suç türleridir. Son yıllara bakıldığında suç oranlarının arttığı görülmektedir ve suçların büyük çoğunluğu büyükşehirlerde gerçekleşmektedir. Suç oranlarının fazla olduğu (Antalya, Mersin vs.) illerin ortak özelliklerinin düzensiz göç alan ve çarpık kentleşme olan iller olması, her ne kadar ortalamanın altında da kalsa bu illerle benzer özellikleri nedeniyle Adana’da artışın kaçınılmaz olacaktır.

Çocukların, Çocuk Şube Müdürlüğüne geliş sayısı sorulduğunda (Şube kayıtlarına göre alınmamıştır, çocukların kendi beyanıdır), %41,5’i ilk defa geldiğini söylerken, %19,3’ü ikinci defa, %7,7’si üçüncü defa, %16,7’si 5 ile 10 arası defa, %5,2’si de 11 ile 15 arası defa geldiğini söylemişlerdir. Şahsa karşı suçlardan gelen çocuklar, genel olarak, ya ilk kez ya da ikinci defa geldiklerini söylemişlerdir. Çocuklara doldurulan anketlerin okulların açık olduğu ikinci dönem zamanına denk gelmesi, genellikle okul önlerinde veya dağılımlarında bir anlık kızgınlığa bağlı olarak ya da okul çetelerine dâhil olan çocukların karıştığı yaralama suçlarıdır. İki ve üstü defa gelen çocukların geneli mala karşı suçlardan gelen çocuklardır. Bunların da geneli hırsızlık suçu işlediği iddiası ile gelenlerdir. Elibol’un suçlu çocuklar üzerine yaptığı çalışmada da, suç işleyen çocukların % 52’sinde suç tekrarı görülmüştür¹¹. Bu bulgu ile çalışmamızdaki oranlar uyumludur.

Çalışmamızda, suç işlediği iddiası ile gelen çocukların suç geçmişlerine bakıldığında, %22,8’i daha önceki işlediği suçlardan farklı olduğunu söylerken, %49,8’i daha önceki suçlardan farklı olmadığını söylemiştir. Ozen ve ark. yaptığı çalışmada da, geçmiş suçlar ile aynı olma durumu % 10,3 iken, farklı olma durumu %10,9 bulunmuştur⁶¹. Yine çocuklara suçun işleniş şekli sorulduğunda, %86,5’i suçu tek başına işlediğini

söylerken, %13,1'i çete ile ya da bir suçta asli iştirakçi olarak işlediğini söylemiştir. Ozen ve ark. yapmış olduğu çalışmada da % 35,2'si tek başına suçu işlerken, %25,4'ü iki kişi olarak, %39,4'ü ise ikiden daha fazla kişi ile suçu işlemiştir⁶¹. Bulgularımız bu çalışmaya göre düşük kalmaktadır. Bulgular değerlendirildiğinde, suçlu akran grubunun olumsuz etkileri çocukların, önceleri basit suçlar işlemelerine neden olurken, daha sonraları çete içerisinde yer alma sonrasında da organize suç örgütleri, terör örgütleri gibi suç odaklarının içerisinde girmelerine neden olmaktadır.

Elibol'un suçlu çocuklar üzerine yaptığı çalışmada, olguların %10'u akrabaları yanında kalırken, %2'si sokakta kalmaktadır¹¹. Çalışmamızda, mala ve şahsa karşı suç işlediği iddiası ile gelen çocuklardan %7,3'ü ailesi ile birlikte yaşamadığını söylerken, ailesi ile birlikte yaşamayan çocukların da, %45'i herhangi bir akrabası yanında, %10'u yurttan, %30'unun sokakta yaşadığı görülmüştür. Bu oranlar, suç işleyen çocukların aile denetiminden uzak olduğunu ve dış olumsuzluklara açık olduğunu göstermektedir.

Suçlu çocukların yaşadıkları yerlerde, oturdukları yerleşim yerlerinin özelliklerine bakıldığında, Elibol'un mala karşı suç işleyen çocuklar üzerine yaptığı çalışmada, çocukların İstanbul'da oturdukları yerlerin göç olayının ve gecekondulaşmanın yoğun yerler olduğu bulunmuştur¹¹. Çalışmamızda olgularımızın Adana içerisinde oturdukları mahallelere bakıldığında, %80'e yakını göçle gelen insanların yaşadığı mahallelerdir. Çalışmamız bu bulgular ile uyumlu çıkmıştır. Mahallelerin durumuna bakıldığında, genel olarak Adana'nın son 15–20 yılında kurulan yerleşim yerleridir. Bu sürecin aynı zamanda Adana'nın hızlı göç aldığı yıllar olduğu görülmektedir. Hızlı göçün önlenemeyişi ve yetersiz imar politikası sonucu özellikle Adana'nın güney kesimlerinde çarpık kentleşme meydana gelmiştir. Bulgularımızdaki mahalleler de genellikle Adana'nın güney kesimlerinde yer alan mahallelerdir.

Elibol'un çalışmasında, çocukların %56'sı kirada otururken, %44'ünün evleri kendilerine aittir¹¹. Çalışmamızda, çocukların oturdukları evlerin durumlarına bakıldığında ise %37,8'inin kirada oturduğu, %60,6'sının evinin mülkünün kendilerine ait olduğunu belirtmişlerdir. İstanbul'daki alım gücü şartlarına göre Adana'da ev sahibi olma oranı daha yüksektir ve bu durum bulgulara yansımıştır. Yine çocukların evlerine bakıldığında, Elibol'un çalışmasında, çocukların %46'sı apartmanda, %17'si müstakil

evde otururken, %20'si gecekonduda oturmaktadır¹¹. Bizim çalışmamızda çocukların %67'sinin evi müstakil ev, % 17,4'ünün evi gecekonduda, %14'ünün evi apartmandadır. Gecekonduda oturma durumu bulgularla benzerlik gösterirken, Adana'da müstakil evde oturma durumu oldukça fazladır. Adana'da imarlı ya da imarsız müstakil ev sayısı fazladır. İmarsız müstakil evler, bu şekilde ayrılırsa gecekonduda olan ev sayısında artış muhtemel olacaktır.

Şiddetin yaygınlığı, yoksul ve varoş yerlerde yoğunlaşan ve en düşük gelir grubundan gelen çocuklarda, özellikle bu durumun yükseltici etkisi olduğu belirtilmektedir³¹. Çocuk suçluluğu ve çocuk suç faillerinin yaşadıkları yerler ve yetiştikleri ortamlar, suçun işlenişini doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemektedir. Bulgularımızda oturan yerler ve evlerin durumları ile düşük gelir seviyesi, çocuk suçluluğunun hazırlayıcı etkisini bize göstermektedir.

Elibol'un suçlu çocuklar üzerinde yapmış olduğu çalışmasında, çocukların %86'sı İstanbul'a belli süreçlerde göçle gelmişlerdir¹¹. Ozen ve diğerlerinin çalışmasında da, çocukların %28'i Diyarbakır'a göçle gelmiştir.⁶¹ Çalışmamızdaki çocukların nüfusa kayıtlı oldukları yerlere bakıldığında, %35,7'si Adana nüfusuna, %14,4'ü Mardin nüfusuna, %9,1'i Diyarbakır nüfusuna, %4,4'ü Şanlıurfa nüfusuna ve diğer iller nüfuslarına kayıtlı oldukları görülmüştür. Yine çocukların göçle gelip gelmediklerine bakıldığında, %53,8'i Adana'ya göçle geldiğinin söylerken, %45,3'ü göçle gelmediğini söylemektedir. Göçle gelen bu çocukların hangi illerden göçle geldiklerine bakıldığında, %14,2'si Mardin'den, %9,1'i Diyarbakır'dan, %4,2'si Şanlıurfa'dan ve diğer şehirlerimizden göç ettikleri görülmüştür. Çocukların herhangi bir kaydına bakılmadan cevap alınan bu soruda, bazı çocukların iki üç kuşak önceden göçle gelmelerine rağmen, kendi memleketlerinin Adana olduğu, artık Adanalı olduklarını söyleyerek, göçle gelip gelmeme durumunu hayır olarak işaretlemişlerdir.

Sosyoekonomik şartlara göre Adana Diyarbakır'a göre daha gelişmiş, İstanbul da Adana'ya göre daha gelişmiş durumdadır. Göç hareketleri de Avrupa'daki örnekleri gibi, sosyoekonomik anlamda gelişmiş ve sanayileşmenin olduğu bölgelere gerçekleşmektedir. Ülkemizde de yine aynı şartlara bağlı olarak, göç doğudan batıya doğrudur. Bizim bulgularımız ve diğer çalışmalardaki bulgular karşılaştırıldığında,

Diyarbakır'dan İstanbul'a doğru, göçle gelen çocuk suçluların oranı artmaktadır. Görüldüğü gibi bu oran Diyarbakır'da %28, Adana'da %54,3, İstanbul'da ise %86'dır¹¹. Son otuz yıl içerisinde Diyarbakır Güneydoğu bölgesinden, Adana Doğu ve Güneydoğudan, İstanbul ise Türkiye'nin doğusu ve her kesiminden göçe maruz kalmıştır. Çocuk suçluluğu üzerine olan bu çalışmalarda elde edilen bulgular ile göç hareketlerinin paralel olduğu görülmektedir. Yine bu sonuca göre göç hareketlerinden en çok etkilenen kesimin çocuklar olduğu ve bu kesimlerde çocuk suçluluğunun en önemli problemlerden biri olduğu anlaşılmaktadır.

Kırsal kesimden gelen ve yerleşen aile genel olarak toplumsal yalnızlık çekmektedir. Göç ettiği şehre uyum zorluğu içerisinde. Kentin insan yaşamını kolaylaştıran konforun çekiciliğine özenmekte, ancak kentteki gelenek ve göreneklerin kırsal kesimin örf ve adetlerine uymaması, kent yaşamının yadırganmasına neden olmaktadır¹⁸. Çoğunluğu çocuk olan bu grubun kent ortamında güçlüklerle karşılaşması, elinde bulunanlara bakarak çocuğun suç ortamına girmesine neden olmaktadır.

6. SONUÇ

1. Çocuk suçluluğu, her yönü ile incelenmesi gereken, çok yönlü toplumsal bir sorundur. Toplumun geleceği ve sağlıklı nesiller adına, çocuk suçluluğunu çözmeye yönelik devletsel politikaya ihtiyaç vardır. Çocuk suçluluğunu önlemeye yönelik faaliyetler artırılmalıdır. Çocuk suçluluğu sadece polisiye tedbirlerle çözülebilecek bir sorun değildir.
2. Çalışmamızda suç işlediği iddia edilen çocukların bir profili çıkarılacak olursa, olguların %77,7'sinin 16–17 yaşlarında, %96,4'ünün erkek çocuğu, %70,7'sinin herhangi bir maddeyi kullandığı, %8,7'sinin hiç okula gitmediği, okula gidenlerden %58,5'inin okulunu terk ettiği, %64,9'unun düşük gelire sahip olduğu, %53,8'inin göç eden ailelerin çocukları olduğu ve bu çocukların %69,7'sinin mala karşı suçlardan geldiği görülmüştür. Çocuk suçluluğu ile ilgili strateji geliştirirken bu bulgular ışığında hareket edilmesi gerekmektedir. Çocuk suçluluğu, tüm kurum ve kuruluşlarla birlikte sivil toplum kuruluşlarının da katılımı ile çözülebilecek bir sorundur. Bunun yanında çocuk mahkemelerinin yaygınlaştırılması ve denetimli serbestlik mekanizmasının daha aktif hale getirilmesi gerekmektedir.
3. Çalışmamızda çocukların büyük bir kısmının eğitimi yarıda kestiği görülmüştür. Ülkemizde eğitim ve öğretimden sorumlu kurumların çocukların seviyelerine uygun eğitime kanalize edebilme konusunda çalışmalarını artırması gereklidir. Rehberlik ve psikolojik danışmanlık faaliyetleri artırılmalıdır. Ankara'da örneği bulunan sivil toplum kuruluşlarının desteği ile kurulmuş,

çocukların örgün eğitim saatleri dışında, sanat, zanaat ve spor dallarını öğrenebileceği Çocuk Klüpleri ve gençlik merkezleri bulundukları bölgelerde çocuk suç oranlarının düşmesinde etkili olmuştur. Yine eğitimsiz anne ve babalardan gelen çocukların olumlu olarak yönlendirilebilmesi amacı ile ebeveynlere danışmanlık hizmetlerinin artırılması gerekmektedir.

4. Suç ve göç arasında bağlantı olduğu daha önceki yapılan çalışmalarda görülmüştür. Diyarbakır ve İstanbul illerinde çocuk suçluluğu ile ilgili yapılan çalışmalarda, göç hareketlerinin bölgelerdeki yoğunluğuna göre oranların arttığı ve göç hareketi ile paralel olduğu görülmüştür. Diyarbakır'da suçlu çocukların göçle gelme durumları %28, Adana'da bu oran %53,8, İstanbul'da ise %86'dır. Bu oranlarla, ülkemizdeki göç hareketi görüldüğü gibi paraleldir. Bu sonuca göre göç hareketlerinden en çok etkilenen kesimin çocuklar olduğu ve bu kesimlerde çocuk suçluluğunun en önemli problemlerden biri olduğu anlaşılmaktadır. Devletin göçle ilgili politikalarında öncelik, çocukların gelişimi ve göç edilen yerlere adaptasyonu üzerine olmalıdır.
5. Göçle kurulan yerlerdeki plansız şehirleşme ve dışa açılımda eksiklik çocukları olumsuz olarak etkilemektedir. Bundan dolayı şehirleşme ve bu kitlenin şehir hayatına adaptasyonuna yönelik faaliyetlerin artırılması gerekmektedir. Bu bölgelerde yapılacak fiziki rehabilitasyon, kentsel dönüşüm, çocuk suçluluğunun azaltılmasında etkili olacaktır.
6. Çalışmamızda, ailelerin gelirlerinin düşük, evde bulunan kardeş sayısının fazla ve ebeveynlerin genelinin geçici ve vasıfsız işlerde çalışmaları, yine olgularımızın % 22'sinin evin büyük kardeşi olması, bu çocukların küçük yaşta para kazanma ve ev gelirine katkıda bulunma zorunda kaldıklarını göstermektedir. Küçük yaşta para kazanmak adına sokağa sürüklenen çocuklar, suçlu gruplara katılmaları daha muhtemel olacaktır. Bu nedenle bu çocukların sokağın olumsuz yanlarından korunabilmeleri için ilgili kurumların (SHÇEK vs.), il içerisinde çocukların korunması ve suça sürüklenmelerini engelleyici faaliyetlerini artırması ve merkezler kurması gerekmektedir.

7. Çocukların yaşadıkları ortamlar ve mahallelere bakıldığında, sosyal açıdan mahrum olan yerler olduğu görülmüştür. Bu bölgelerde spor ve sosyal tesislerin yetersiz olduğu, çocukların kendilerine faydalı olabilecek şekilde vakitlerini geçirebilecekleri tesislerin olmadığı görülmüştür. Çocukların enerjilerini kanallıze edebileceğı ve spor yaparak hem zihinsel hem de fiziksel gelişimlerini artırabilecekleri ortamların bulunması çocuk suçluluğunun azaltılması açısından önemlidir.
8. Adana'da uyuşturucu ve uçucu madde kullanan çocuklar ile suç işlemiş çocukların ıslah ve rehabilitasyonuna yönelik çalışmaların olmadığı ve ilgili kurumların yetersiz kaldıkları görölmektedir. Özellikle mala karşı suçlardan gelen çocukların daha ergenlik çağlarında iken verilebilecek eğitim ve dersler ile rehabilitasyonları sağlanabilmektedir.

7.KAYNAKLAR

1. **Peker H:** Çocuk ve suç. Çocuk Vakfı Yayınları 2007
2. **http://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%87ocuk_%28insan%29**. Erişim Tarihi: 2008-04-22
3. **Evrin S:** Psikoloji açısından suçluluk sorunu ve psikososyolojik izahı denemesi. İÜ Edebiyat Yayınları 1971
4. **Polat O:** Çocuk suçluluğu. Erişim (<http://www.kriminoloji.com>) 2002. Erişim tarihi 2008
5. **<http://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%87ocuk%28insan%29,CocukluğunKesfi>**Erişim tarihi: 2008-04-22
6. **POLAT O:** Klinik adli tıp adli tıp uygulamaları. Seçkin, Ankara 2006
7. **<http://www.bafratsoio.com/downloads/CocukHaklariSozlesmesi.doc>**. Erişim tarihi:2008-10-10
8. **Adler A:** İnsanı tanıma sanatı. Çocuk ve Toplum, Say Yayınları, 2004;62
9. **Dönmezer S:** Suç kavramının menşei ve gelişmesi. Erişim (<http://www.kriminoloji.com>) 2006. Erişim Tarihi 2008
10. **Gönültaş MB:** Aile düzeni, kadın ve çocukla ilgili Türk Ceza Kanunu maddelerinin şiddet bağlamında incelenmesi. Adli Psikiyatri Dergisi, Ankara, 2008; 5:31-36

11. **Elibol S:** 11–15 Yaş Grubundaki Mala Karşı Suç İşlemiş Çocukların Sosyodemografik Özellikleri. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü,1998
12. **Dönmezer S, Erman S:** Nazari Ve Tatbiki Ceza Hukuku. Beta Yayınları,1995
13. **Alacakaptan U:** Suçun Unsurları. 2.Baskı, Ankara,1975
14. **Freedman JL, Sears DO, Carlsmith JM:** Sosyal Psikoloji. İmge Kitapevi, Ankara, 2003.
15. **Gönültaş MB:** Aile Düzeni, Kadın Ve Çocukla İlgili Türk Ceza Kanunu Maddelerinin Şiddet Bağlamında İncelenmesi. Adli Psikiyatri Dergisi, Ankara 2008.
16. **Burt CL:** The Young Delinquent. Appleton, New York, 1925
17. **Polat O:** Çocuk Ve Suç. <http://www.kriminoloji.com>. Erişim Tarihi: 10.10.2008
18. **Yavuzer H:** Çocuk ve Suç. Remzi Kitapevi,1993
19. **Yücesan E:** Çocuk Suçluluğu.<http://www.cagınpolisi.com>. Erişim Tarihi: 10.10.2006
20. **Loeber R, Farrington DP:** Young Children Who Commit Crime: Epidemiology, Developmental Origins, Risk Factors, Early Interventions. Development And Psychopathology 2000; 738
21. **Espiritu RC, Huizinga D, Crawford A, Loeber,R:** Epidemiology of Self-reported Delinquency (in press). In: Loeber R.,Farrington DP.Young Children Who Commit Crime: Epidemiology, Developmental Origins,Risk Factors,Early Interventions: Development And Psychopathology 2000
22. **Sniecekute M:** Juvenile Delinquency And The Family. <http://www.sociumas.lt/Eng/Nr16/nepilnameciai.asp>. Erişim Tarihi: 10.10.2008

- 23. Trojanowicz R, Morash M:** Juvenile Delinquency: Concept and Control. New Jersey:Upper Saddle River 1987; 59-61(4th edition)
- 24. Dönmez E:** Aile Özellikleri, Riskli Davranışlar Gösteren Çocuk ve Ergenler. Yeniden Sağlık ve Eğitim Derneği, İstanbul 2007
- 25. Yavuzer H:** Psikosoyal Açıdan Çocuk Suçluluğu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, Özdem Kardeşler Matbaası 1987;46-47
- 26. McCord, JA:** Some Child Rearing Antecedents Of Criminal Behavior In Adult Men. Journal of Personality And Social Psychology 1979; 9:1477-1486
- 27. Cindy LH, Scott WH, William FH, Douglas R:** Demographic, Individual and Family Relationship Correlates of Serious and Repeated Crime Among Adolescents and Their Siblings
- 28. İçli T:** Kriminoloji. Bizim Büro Basımevi, Ankara 1994; 47-252
- 29. Günçe G:** Çocuk Suçluluğu Ve Aile. Çocuk Mahkemeleri Sempozyumu. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara 1983;1-6
- 30. Ortiz L, Farrel LP:** Father's Unemployment and Adolescent's Self Concept. Adolescence 1993; 28: 937-949
- 31. Alexander JF:** Defensive And Supportive Communications In Normal And Deviant Families. Journal Of Consulting And Clinical Psychology 1973; 40: 223-231
- 32. Power MJ, Ash P, Schoenberg E, Sorrey EC:** Delinquency And The Family, British Journal Of Social Work 1974; 4:13-38
- 33. Sutherland H, Cressey D, Luckenbill D:** Principles Of Criminology. General Hall Rowman and Littlefield Publishers 1992; 204-205
- 34. Nye FI:** Family Relationships And Delinquent Behaviour. New York Wiley 1958

- 35. West DJ, Farrington DP:** The Delinquent Way Of Life. London: Heinemann 1977
- 36. Farrington D, Jolliffe D, Loeber R, Stouthamer-Loeber M, Kalb:** The Concentration Of Offenders In Families, and Family Criminality In The Prediction Of Boys' Delinquency. Journal Of Adolescence 2001; 24: 579–596
- 37. Rowe DC, Farrington DP:** The Familial Transmission Of Criminal Convictions. Criminology 1997; 35: 177–201
- 38. Erol B:** Okul, Çocuk Ve Risk, Riskli Davranışlar Gösteren Çocuk ve Ergenler. Yeniden Sağlık ve Eğitim Derneği, İstanbul 2007
- 39. Farrington DP, Loeber R, Eliot D, Hawkins JD, Kandel DB, Klein MW, Mccord J, Rowe DC, Trambley RE:** Advancing Knowledge About the Onset Of Delinquency And Crime. In; BB Lahey, AE Kazdin: (eds)Advance 1990
- 40. Özkan Ö:** Hukuki Ve Sosyolojik Açıdan Ülkemizde Çocuk ve Çocuk Suçluluğu. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), İstanbul 1994; 142
- 41. Joanne JP, Lorne DB:** The Relationship Between Peer, Social and School Factors And Delinquency Among Youth. Journal Of School Health 1997;1-67
- 42. Güleç G, Yenilmez Ç, Günay Y, Seber G:** Çocuk Suçluluğunda Sosyodemografik Özellikler. Ulusal Çocuk ve Suç: Nedenler ve Önleme Çalışmaları Sempozyumu-Bildiriler, AÜ ATAUM yayınları, Ankara 2002; 356–1
- 43. Francine C, Annie K, Laurent T:** L'histoire FAmiliale Des Hommes Detenus. Insee Premiere 2000; 706
- 44. Uluğtekin S:** Hükümlü Çocuk ve Yeniden Toplumsallaşma. Bizim Büro, Ankara 1991
- 45. Yörükoğlu A:** Çocuk Ruh Sağlığı. Türk Tarih Kurumu Basımevi (8.Baskı), Ankara 1984:15–17
- 46. Warr M:** Parents, Peers And Delinquency. Soc Forces 1993;72(1):247–264

47. **Sutherland EH:** Criminology. Philadelphia (4th Edition), Pa:JB Lippincott 1947
- ;
48. **Hirschi T:** Causes of Delinquency. Berkeley, Calif:University Of California Press 1969
49. **Joanne JP, Lorne DB:** The Relationship Between Peer, Social and School Factors and Delinquency Among Youth. Journal Of School Health, 1997; 67-1
50. **Strasburg PA:** Violent Delinquents. New York: Sovereign Books 1978; In Richard C, Marohn MD: Adolescent Violence: Causes and Treatment. Journal Of The American Academy Of Child Psychiatry 1982
51. **Richard C, Marohn MD:** Adolescent Violence: Causes and Treatment. Journal Of The American Academy Of Child Psychiatry 1982
52. **Elliot FA:** Neurological Aspects of Antisocial Behavior. In; The Psychopath: A Comprehensive Study Of Antisocial Disorders And Behaviors, ed WH Reid. New York:Brunner/Mazel 1978; 146-189
53. **Shaerd MA:** Lithium in The Treatment Of Agression. J.Nerv.Ment.Dis. 1975; 160:108–118
54. **Brown GL, Goodwin FK, Ballenger JC, Goyer PF:** Major LFAgression In Humans Correlates with Cerebrospinal Fluid Amine Metabolites. Psychiat.Res 1979; 1:131-139
55. **Kirkegaard-Sorensen LD, Mednick SA:** Christiansen Biosocial Bases Of Criminal Behaviour. New York:Gardner Press 1977
56. **Moffit TE, Gabrielli WF, Mednick SA:** Socioeconomic Status, IQ And Delinquency. Journal Of Abnormal Psychology 1981; 90(2): 152–156
57. **Snyder HN, Sickmund M:** Juvenile Offenders and Victims: 1999 National report. Washington DC Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention 1999

- 58. Offord DR, Lipman EL, Duku EK:** Epidemiology of Problem Behavior Up To Age 12. In; R.Loeber DP Farrington: Child Delinquents: Development, Interventions and Service Needs. Thousand Oaks
- 59. Hancı H:** Çocuk Suçluluğuna Yol Açan Sosyal Bir Yara: ‘İç Göçler Ve Çarpık Kentleşme’. Hekim Ve Yaşam İzmir Tabip Odası Bülteni 1999; 6: 24-28
- 60. Hancı H, Aktaş E, Akçiçek E:** İç Göçlerin Çocuk Suçluluğuna Etkisi. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını 1996; 1: 173–183
- 61. SAKIR O, Aydın E, Remzi O, Yasar T, Suleyman G:** Juvenile Delinquency In a Developing Country: A Province Example In Turkey. International Journal Of Law And Psychiatry 2005; 28(4): 430–441
- 62. Üge B:** Ergenlerde Madde Bağımlılığı İntiharlar Ve Suç’un Ortak Dinamikleri. <http://www.maltepe.edu.tr>, Erişim tarihi:10.08. 2008
- 63. Ögel K:** Madde Kullanımı ve Bağımlılık, Riskli Davranışlar Gösteren Çocuk ve Ergenler. Yeniden Sağlık ve Eğitim Derneği Yayınları, İstanbul 2007;253
- 64. Oral G:** Çocuk Ve Ergenlerde Madde Kullanımı ve Adli Psikiyatri. İÜ Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri Adolesan Sağlığı Sempozyum Dizisi 2005; 43: 97–110
- 65. Mocan N, Tekin E:** Drugs And Juvenile Crime: Evidence From A Panel Of Siblings And Twins. Advances In Health Economics And Health Services Research 2002; 16: 91–120
- 66. Dönmezer S:** Kriminoloji. İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1981
- 67. Hancı H, Akçiçek E, Ersoy MA, Arısoy Y, Coşkunol H, Ege B:** Meteorolojik Faktörlerin Çocuk Suçluluğu Üzerine Etkisi. Adli Tıp Bülteni 2005;(3):190–193
- 68. Hancı İH, Dülger E, Toy E, Demirçin S, Ertürk S, Coşkunol H:** 1988–1991 Yılları Arasında Elazığ’da Suç İşlediği İddiasıyla Yargılanan Çocukların Demografik Özellikleri. Ege Tıp Dergisi, İzmir 1993; 32(3–4): 354

- 69. Hancı İH:** Çocuk Suçluluğu: Aile ve Eğitimin Etkisi. 7. Ulusal Adli Tıp Günler Poster Sunuları Kitabı, Antalya 1993; 199–208
- 70. Yörükoğlu A:** Çocuk Ruh Sağlığı 8. Baskı. Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1984; 15-17
- 71. Yörükoğlu A:** Değişen Toplumda Aile Ve Çocuk. 4. Baskı Özgür Yayın Dağıtım, İstanbul 1992; 13–91
- 72. <http://www.yaklasim.com/malibilgiler/pratikbilgiler/maddeler/003.htm>** Erişim Tarihi: 2008–10–10
- 73. Hancı İH, Ege B, Ertürk S:** Adli Tıpta Fariki Mümeyyizlik İçin Gönderilen Çocukların Demografik Özellikleri. Adli Tıp Dergisi 1994; 3: 103–109
- 74. Yılmaz A, Günayergün S:** Türkiye’de Şehir Asayiş Suçları: Dağılışı ve Başlıca Özellikleri. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/170/170/ali%20yilmaz.doc>, Erişim Tarihi:2008–09–10

ÖZGEÇMİŞ

29.04.1984 yılında Ankara’da doğdu. 2002 yılında Polis Koleji’nden, 2006 yılında ise Polis Akademisi’nden mezun oldu. 2006 yılı Güz dönemi ile birlikte Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adli Tıp Anabilim Dalında yüksek lisansa başladı. Ayrıca 2006 yılından beri Adana Emniyet Müdürlüğü’nün çeşitli birimlerinde çalışmakta olup, bu süre zarfında iki dergide birer makalesi ve bir kongrede de poster sunumu yayımlanmıştır.

Ek-1: Anket Formu:

SUÇ İŞLEMİŞ ÇOCUKLARIN SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ANKETİ

Bu çalışma bilimsel amaçlı olup, Çocuk Şube Müdürlüğüne gelen suç işlemiş çocukların, işlemiş oldukları suçların sosyo-kültürel ve ekonomik nedenlerinin araştırılıp çözüm yolları üzerine bir tartışma geliştirerek var olan uygulamada suç ve suçlulukla mücadeleye katkı sağlamak, çocuk suçluluğuna neden olan koşullar tespit edilerek çözüm yolları sunmayı amaçlamaktadır. İsim ve kimlik verilmeden yapılacak bu çalışma başka bir amaçla kullanılmayacaktır. Göstereceğiniz sabır ve içtenlik için teşekkür ederiz.

ANKET TARİHİ:...../...../200...

1.KİŞİSEL BİLGİLER

- a) yaşıınız:.....
- b) cinsiyetiniz: erkek çocuk ☐ kız çocuk ☐
- c) sağlık durumunuz: iyi ☐ tanısı konmuş hastalığım var ☐ aklen malul ☐
- d) alışkanlıklarınız: madde kullanıyor ☐ sigara ☐ alkol ☐
Yok ☐

2. EĞİTİM DURUMU

- a) Öğrenim durumunuz: okula gitmemiş ☐ okur-yazar ☐ ilköğretim ☐
Orta öğretim ☐
- b) Okul durumunuz: terk ☐ devam ☐
- c) Okuyorsa kaçınıcı sınıf: 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐
9 ☐ 10 ☐ 11 ☐ mezun ☐

3. AİLE BİLGİLERİ

- a) Anneniz yaşıyor mu? Sağ ☐ ölü ☐
- b) Annenizin eğitimi: okula gitmemiş ☐ okur-yazar ☐ ilköğretim mezunu ☐

- Orta öğretim mezunu ☐ yüksek öğretim mezunu ☐
- c) Annenizin mesleği: ev hanımı ☐ çalışıyor ☐
- d) Çalışıyor ise işi:
- e) Annenizin alışkanlıkları var mı? Uyuşturucu madde ☐ sigara ☐ alkol ☐
- f) Annenizin hastalığı var mı? Yok, ☐ tanısı konmuş hastalığı var ☐ aklen malül ☐
- g) Annenizin suç kaydı var mı? Var ☐ yok ☐
- h) Anneniz sizi döver mi? dövmez ☐ ara sıra döver ☐ sık döver ☐
- i) Babanız yaşıyor mu? Sağ ☐ ölü ☐
- j) Babanızın eğitimi: okula gitmemiş ☐ okur-yazar ☐ ilköğretim mezunu ☐
- Orta öğretim mezunu ☐
- k) Babanızın mesleği: çalışmıyor ☐ çalışıyor ☐
- l) Babanız çalışıyor ise işi nedir?:
- m) Babanızın alışkanlıkları var mı? uyuşturucu madde ☐ sigara ☐ alkol ☐
- n) Babanızın hastalığı var mı? Yok, ☐ tanısı konmuş hastalığı var ☐ aklen malül ☐
- o) Babanızın suç kaydı: var ☐ yok ☐
- ö) Babanızın dövüp dövmediği: dövmez ☐ ara sıra döver ☐ sık döver ☐
- p) Anne-babanın durumu: birlikte ☐ ayrı ☐
- r) Anne-baba ayrı ise kimin yanında: anne ile ☐ baba ile ☐ diğer ☐
- s) Evinizin geliri ne kadar? Yok, ☐ 0-300 ytl ☐ 300-600 ytl ☐ 600- ve üstü ☐
- t) Evinizin geçimi nasıl sağlanıyor? Baba ☐ anne ☐ kardeşler ☐

4. KARDEŞ BİLGİSİ

- a) Kaç kardeşiniz var? (kendi ile birlikte): 0-3 ☐ 3-6 ☐ 6-9 ☐ 10 ve üzeri ☐
- b) Evde kaçınıcı kardeşsiniz? en büyük ☐ en küçük ☐ ara kardeşlerden ☐

5. SUÇ BİLGİLERİ

- a) İşlediği iddia edilen suçun nevi(hangi suçtan geldiği):.....
- b) Kaçınıcı suçu:

c) Önceki işlediği suçlardan farklı mı? Evet ☐ hayır ☐

d) Suçu nasıl işlemiş: tek başına ☐ çete ile ☐

6.YAŞADIĞI YER BİLGİLERİ:

a) Aileniz ile birlikte mi yaşıyorsunuz? Evet ☐ hayır ☐

b) Eviniz hangi mahallede:.....

c) Evinizin durumu: kira ☐ mülk ☐

d) Eviniz nasıl bir ev? Müstakil ☐ apartman ☐ gecekondur ☐

f) Nüfusa kayıtlı olduğunuz yer neresidir? :.....

g) Adana'ya göçle mi geldiniz? Evet ☐ hayır ☐

i) Nereden göç ettiniz? :

¹ PEKER Hüseyin;Çocuk ve Suç, ,2007

2

3

⁴ POLAT,Oğuz; Çocuk Suçluluğu, <http://www.kriminoloji.com>,2002

5

⁶ POLAT,O;Klinik Adli Tıp Adli Tıp Uygulamaları, Seçkin, Ankara,2006

⁷ <http://www.baftratoio.com/downloads/CocukHaklariSozlesmesi.doc>, erişim tarihi 10.10.2008

⁸ ADLER,Alfred;İnsanı Tanıma Sanatı, Çocuk ve Toplum,sf:62,Say Yayınları,2004

⁹ DÖNMEZER,S; (2002) Suç Kavramının Menşei Ve Gelişmesi, <http://www.kriminoloji.com>,2006

¹⁰ GÖNÜLTAŞ,MB;Aile Düzeni,Kadın Ve Çocukla İlgili Türk Ceza Kanunu Maddelerinin Şiddet Bağlamında İncelenmesi,Yüksek Lisans Semineri,2007

¹¹ ELİBOL Sibel; 11-15 Yaş Grubundaki Mala Karşı Suç İşlemiş Çocukların Sosyodemografik Özellikleri,Yüksek Lisans Tezi,İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü,1998

¹² DÖNMEZER,Sulhi,ERMAN,S;Nazari Ve Tatbiki Ceza Hukuku,Beta Yayınları,1995

¹³ ALACAKAPTAN U.; Suçun Unsurları,2.Baskı,Ankara,1975

¹⁴ FREEDMAN JL,SEARS DO,CARLSMITH JM; Sosyal Psikoloji,İmge Kitabevi,2003

¹⁵ GÖNÜLTAŞ,MB;Aile Düzeni,Kadın Ve Çocukla İlgili Türk Ceza Kanunu Maddelerinin Şiddet Bağlamında İncelenmesi,Adli Psikiyatri Dergisi,Ankara,2008

¹⁶ Burt,C.L.,The Young Delinquent,Appleton,New York,1925

¹⁷ Polat,Oğuz; Çocuk Ve Suç,<http://www.kriminoloji.com>,erişim tarihi:2006

¹⁸ YAVUZER, Haluk; Çocuk Ve Suç Çocuk ve Suç, Remzi Kitapevi,1993

¹⁹ YÜCESAN E; Çocuk Suçluluğu, <http://www.cagmpolisi.com>,2006

²⁰ Loeber R.,Farrington DP.(2000) ``Young Children Who Commit Crime:Epidemiology,Developmental Origins,Risk Factors,Early Interventions,"sf:738,Development And Psychopathology

²¹ ESPIRITU,R.C.,HUİZİNGA D.;CRAWFORD A;&LOEBER,R.(in press) Epidemiology of Self-reported Delinquency. In Loeber R.,Farrington DP.(2000) ``Young Children Who Commit Crime:Epidemiology,Developmental Origins,Risk Factors,Early Interventions, *Development And Psychopathology*

²² Snieckute, M. ; JUvenile Delinquency And The Family, <http://www.sociumas.lt/Eng/Nr16/nepilnameciai.asp>

-
- ²³ TROJANOWICZ,R;Morash,M.; (1987),Juvenile Delinquency:Concept and Control,59-61(4th edition),New Jersey:Upper Saddle River
- ²⁴ DÖNMEZ,E.; Aile Özellikleri, Riskli Davranışlar Gösteren Çocuk ve Ergenler, Yeniden Sağlık ve Eğitim Derneği, İstanbul, 2007
- ²⁵ YAVUZER,H.(1986);Psikososyal Açidan Çocuk Suçluluğu, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, sf:46-47, Özdem Kardeşler Matbaası
- ²⁶ McCord, JA(1979),Some Child Rearing Antecedents Of Criminal Behavior In Adult Men,Journal of Personality And Social Psychology, 9, 1477-1486
- ²⁷ Cindy LH, Scott WH, William FH,Douglas R.,(1984) Demographic,İndividual, and Family Relationship Correlates of Serious and Repeated Crime Among Adolescents and Their Siblings,4,528-538, Journal Of Counselling And Clinical Psychology
- ²⁸ İÇLİ,T.(1994); Kriminoloji,sf 47-252, Bizim Büro Basımevi,Ankara
- ²⁹ GÜNÇE,G;(1983),Çocuk Suçluluğu Ve Aile, Çocuk Mahkemeleri Sempozyumu, sf1-6, Ankara üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara
- ³⁰ ORTIZ,L;Farrel,LP;(1993), Father's Unemployment and Adolescent's Self Concept, Adolescence,Vol.28, sf937-949
- ³¹ Alexander,JF.(1973);Defensive And Supportive Communications In Normal And Deviant Families, Journal Of Consulting And Clinical Psychology,40,223-231
- ³² Power MJ,Ash P.,Schoenberg, E.,&Sorrey E.C.(1974). Delinquency And The Family,British Journal Of Social Work,4,13-38
- ³³ SUTHERLAND,H.,Cressey D.,Luckenbill D.(1992); Principles Of Criminology,sf:204-205, General Hall Rowman and Littlefield Publishers
- ³⁴ NYE,FI;(1958)Family Relationships And Delinquent Behaviour,New York Wiley
- ³⁵ WEST,DJ;Farrington, DP.(1977),The Delinquent Way Of Life, London:Heinemann.
- ³⁶ Farrington,D.,Jolliffe D.,Loeber R.,Stouthamer-Loeber M.,Kalb L.(2001);The Concentration Of Offenders In Families, and Family Criminality In The Prediction Of Boys' Delinquency, Journal Of Adolescence,24,5,579-596
- ³⁷ Rowe DC, Farrington DP(1997);The Familial Transmission Of Criminal Convictions, Criminology,35,177-201
- ³⁸ EROL,B.; Okul,Çocuk Ve Risk, Riskli Davranışlar Gösteren Çocuk ve Ergenler, Yeniden Sağlık ve Eğitim Derneği, İstanbul, 2007
- ³⁹ Farrington DP, Loeber R, Eliot D, Hawkins JD, Kandel DB, Klein MW, Mccord J, Rowe DC&Tramblay RE(1990),Advancing Knowledge about the Onset Of Delinquency And Crime,In BB Lahey& AE Kazdin(eds), Advance.
- ⁴⁰ ÖZKAN Ö., Hukuki Ve Sosyolojik Açidan Ülkemizde Çocuk ve Çocuk Suçluluğu (Doktora Tezi),sf.142 İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,İstanbul,1994
- ⁴¹ JOANNE J.P., Lorne D.B.(1997);The RelationshipBetween Peer,Social and School Factors, and Delinquency Among Youth, Journal Of School Health, 67-1

-
- ⁴² GÜLEÇ, G., Yenilmez, Ç., Günay Y., Seber G.; Çocuk Suçluluğunda Sosyodemografik Özellikler; s.356, 1. Ulusal Çocuk ve Suç: Nedenler ve Önleme Çalışmaları Sempozyumu-Bildiriler, AÜ ATAUM yayınları, Ankara 2002
- ⁴³ Francine, C., Annie K, Laurent T., (2000); L'histoire Familiale Des Hommes Detenus, Insee Premiere, 706
- ⁴⁴ ULUĞTEKİN S. (1991); Hükümlü Çocuk ve Yeniden Toplumsallaşma, Bizim Büro, Ankara
- ⁴⁵ YÖRÜKOĞLU A. (1984); Çocuk Ruh Sağlığı 8. Baskı, Sf 15-17, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara
- ⁴⁶ WARR M.; Parents, Peers And Delinquency, Soc Forces, 1993; 72(1):247-264
- ⁴⁷ Sutherland EH, Criminology, 4th Edition, Philadelphia, Pa: JB Lippincott; 1947
- ⁴⁸ Hirschi T.; Causes of Delinquency; Berkeley, Calif: University Of California Press, 1969
- ⁴⁹ JOANNE J.P., Lorne D.B. (1997); The Relationship Between Peer, Social and School Factors, and Delinquency Among Youth, Journal Of School Health, 67-1
- ⁵⁰ Strasburg, PA (1978), Violent Delinquents, New York: Sovereign Books, In Richard C., Marohn MD, (1982), Adolescent Violence: Causes and Treatment, Journal Of the American Academy Of Child Psychiatry
- ⁵¹ Richard C., Marohn MD, (1982), Adolescent Violence: Causes and Treatment, Journal Of the American Academy Of Child Psychiatry
- ⁵² Elliot FA (1978), Neurological Aspects of Antisocial Behavior. In: The Psychopath: A Comprehensive Study Of Antisocial Disorders And Behaviors, ed WH Reid. New York: Brunner/Mazel, pp. 146-189
- ⁵³ Shaerd MA, (1975), Lithium in The Treatment Of Aggression, J. Nerv. Ment. Dis. 160: 108-118
- ⁵⁴ Brown GL, Goodwin FK, Ballenger JC; Goyer PF, & Major LF (1979), Aggression In Humans Correlates with Cerebrospinal Fluid Amine Metabolites, Psychiat. Res, 1: 131-139
- ⁵⁵ KİRKEGAARD-SØRENSEN, L.D. & Mednick S.A. & Christiansen (1977); Biosocial Bases Of Criminal Behaviour, New York: Gardner Press
- ⁵⁶ Moffitt TE, Gabrielli WF, Mednick S.A. (1981); Socioeconomic Status, IQ And Delinquency, Journal Of Abnormal Psychology, 90(2), sf: 152-156
- ⁵⁷ Snyder HN., Sickmund M. (1999). Juvenile Offenders and Victims: 1999 National report. Washington DC. Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention
- ⁵⁸ Offord DR., Lipman EL., & Duku EK (in press) Epidemiology of Problem Behavior up to age 12. In R. Loeber & DP Farrington, Child Delinquents: Development, Interventions and service needs, Thousand Oaks
- ⁵⁹ HANCI H (1999).; Çocuk Suçluluğuna Yol Açan Sosyal Bir Yara: 'İç Göçler Ve Çarpık Kentleşme', Hekim Ve Yaşam İzmir Tabip Odası Bülteni, 6, 24-28
- ⁶⁰ HANCI H., Aktaş, E., Akçiçek E. (1996); İç Göçlerin Çocuk Suçluluğuna Etkisi, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını, 1, 173-183
- ⁶¹ SAKIR O.; Aydın E., Remzi O., Yasar T., Suleyman G. (2005), Juvenile Delinquency in a Developing Country: A Province Example In Turkey, International Journal Of Law And Psychiatry, 28(4), 430-441

-
- ⁶² ÜGE,B; Ergenlerde Madde Bağımlılığı İntiharlar Ve Suç'un Ortak Dinamikleri, <http://www.maltepe.edu.tr>, erişim tarihi 2008
- ⁶³ ÖGEL,K.(2007); Madde Kullanımı ve Bağımlılık, Riskli Davranışlar Gösteren Çocuk ve Ergenler, sf: 253, Yeniden Sağlık ve Eğitim Derneği Yayınları, İstanbul
- ⁶⁴ ORAL,G.(2005);Çocuk Ve Ergenlerde Madde Kullanımı ve Adli Psikiyatri,İÜ Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri Adolesan Sağlığı Sempozyum Dizisi, 43, sf: 97-110
- ⁶⁵ MOCAN N., Tekin E.(2002); Drugs And Juvenile Crime: Evidence From A Panel Of Siblings And Twins, Advances In Health Economics And Health Services Research, 16, sf 91-120
- ⁶⁶ DÖNMEZER S.:(1981);Kriminoloji,İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul
- ⁶⁷ HANCI H., Akçiçek E.,Ersoy MA.; Arısoy Y.,Coşkunol H.,Ege B.(2000); Meteorolojik Faktörlerin Çocuk Suçluluğu Üzerine Etkisi, Adli Tıp Bülteni,5(3),190-193
- ⁶⁸ Hancı İH.,Dülger E.,Toy E.,Demirçin S.,Ertürk s, Coşkunol H.(1993), 1988-1991 yılları arasında Elazığ'da suç işlediği İddiasıyla yargılanan Çocukların demografik Özellikleri,Ege Tıp dergisi 32(3-4) s 354, İzmir
- ⁶⁹ Hancı İH,(1993), Çocuk Suçluluğu: Aile ve Eğitimin Etkisi, 7. ulusal adli tıp günler poster sunuları kitabı, sf199–208, Antalya
- ⁷⁰ Yörükoğlu A.(1984), Çocuk Ruh Sağlığı 8. Baskı, sf15-17, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara
- ⁷¹ Yörükoğlu A.(1992), Değişen Toplumda Aile Ve Çocuk, 4. Baskı, s.13–91, Özgür Yayın Dağıtım, İstanbul
- ⁷² <http://www.yaklasim.com/malibilgiler/pratikbilgiler/maddeler/003.htm> erişim tarihi; 10.10.2008
- ⁷³ Hancı İH, Ege B., Ertürk S.(1994) Adli Tıpta Fariki Mümeyyizlik İçin gönderilen çocukların demografik özellikleri, Adli Tıp Dergisi 3:103-109
- ⁷⁴ Yılmaz A., Günayergün S.; Türkiye'de Şehir Asayiş Suçları: Dağılışı ve Başlıca Özellikleri, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/170/170/ali%20yilmaz.doc>, Erişim Tarihi:10.09.2008